

Załącznik do uchwały Nr XXXVIII/416/2017
Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie
z dnia 28 września 2017r.

PROGRAM REWITALIZACJI GMINY BORNE SULINOWO NA LATA 2016 - 2026

Centrum Kształcenia Ustawicznego „Mercury”
ul. Mickiewicza 13a/4, 62-100 Wągrowiec,
pukaczewski@hotmail.com, tel.: +48 67 26 23 079 fax: +48 67 26 28 030

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
II. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	5
II.1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004-2019	5
II.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borne Sulinowo ...	5
II.3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	5
II.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	5
II.5. Lokalny Program Rewitalizacji Bornego Sulinowa 2004 – 2020	6
III. DIAGNOZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)	7
III.1. Ogólna charakterystyka gminy	7
III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)	8
III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)	8
III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych	15
III.2.3. Analiza pozyskanych danych	17
III.3. Obszar zdegradowany (OZ)	31
III.4. Obszar rewitalizacji (OR).....	34
III.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR).....	37
III.5.1. Debaty z interesariuszami obszaru rewitalizacji (OR)	37
III.5.2. Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR)	37
III.6. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)	43
III.6.1. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)	43
III.6.1.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP	43
III.6.1.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW	43
III.6.2. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej	44
III.6.2.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP	44
III.6.2.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW	44
III.6.3. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej	44
III.6.3.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP	44
III.6.3.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW	44
III.6.4. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	44

III.6.5 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej	45
III.6.5.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP	45
III.6.5.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW	45
III.6.6 Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)	45
III.6.6.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP	45
III.6.6.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW	45
IV. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI (OR) PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	46
V. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	47
VI. PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	48
VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne	48
VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	64
VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	66
VII.1. Komplementarność przestrzenna	66
VII.2. Komplementarność problemowa	66
VII.3. Komplementarność proceduralno - instytucjonalna	67
VII.4. Komplementarność międzyokresowa	67
VII.5. Komplementarność źródeł finansowania	68
VIII. INDIKATYWNE RAMY FINANSOWE w ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	69
IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)	77
X. USPOŁECZNIENIE PROGRAMU REWITALIZACJI	78
X.1. Diagnozowanie	78
X.2. Programowanie	78
X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji	79
XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI	80
Spis fotografii, rycin, schematów i tabel	82

I. WPROWADZENIE

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich gmin. Jest ona zagadnieniem, które przez długie lata nie było uregulowane prawnie, co było jednym z głównych przeszkód prowadzenia działań w zakresie odnowy społeczno-gospodarczej obszarów zdegradowanych. Obecnie kwestie merytoryczne związane z rewitalizacją regulują: Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Program rewitalizacji jest zasadniczym dokumentem służącym planowaniu i realizacji procesu rewitalizacji. Ma on charakter „strategii rewitalizacji”, w której dokonuje się pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania służące osiągnięciu wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji działań rewitalizacyjnych z szeregiem innych dokumentów uchwalonych przez gminę.

Gmina Borne Sulinowo przystąpiła do opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026. Dokument przygotowany został zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014 - 2020, przyjętych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026 kompleksowo, i w sposób zaplanowany przedstawia sposób rozwiązywania problemów występujących na obszarze rewitalizacji (OR) wyznaczonym na terenie gminy. **Podstawę prawną** uchwalenia programu stanowi **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym**.

II. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

II.1. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004-2019

Gmina Borne Sulinowo posiada aktualną Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004-2019. Strategia jest dokumentem nadrzędnym, wskazującym kierunki rozwoju gminy. „Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016 – 2026” jest dokumentem operacyjnym, uszczegóławiającym zapisy strategii oraz wskazującym konkretne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczące obszaru rewitalizacji. „Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016 – 2026” koresponduje z następującymi celami strategicznymi Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004-2019, tj.:

- Cel strategiczny I Zapewnienie pełnego bezpieczeństwa ekologicznego
- Cel strategiczny II Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego
- Cel strategiczny III Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa

II.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borne Sulinowo

Gmina Borne Sulinowo posiada aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borne Sulinowo. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest jednym z podstawowych dokumentów planowania strategicznego, określającym politykę przestrzenną gminy, a także jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które nie mogą naruszać jego ustaleń. W punktach 6.14 oraz 13.1 wspomnianego studium wskazano obszary zdegradowane wymagające rewitalizacji. Obszary te częściowo pokrywają się w wynikami analiz towarzyszących opracowaniu Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026 i dlatego rekomenduje się dostosowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy do stanu faktycznego.

II.3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Borne Sulinowo na lata 2017 – 2025 przewiduje trzy cele strategiczne, które są zbieżne z ideą rewitalizacji odniesionej do rozwiązywania problemów społecznych w miejscach szczególnej ich koncentracji. Miejsca te zostały wyznaczone jako podobszary obszaru rewitalizacji gminy w Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026, co pozwala na faktyczną realizację celów operacyjnych przedmiotowej strategii.

II.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Programowi współpracy Gminy Borne Sulinowo z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017 przyświeca nadrzędny cel dążenia do partnerskiej współpracy w realizacji zadań publicznych. Cel ten jest współbieżny z zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zakładają szeroką partycypację społeczną zarówno na poziomie planowania celów i zadań jak i ich

późniejszej realizacji. Literalne powiązanie celów programu współpracy z założeniami programu rewitalizacji uwidacznia się w celach programu IV.1, IV.2, IV.3 oraz IV.5.

II.5. Lokalny Program Rewitalizacji Bornego Sulinowa 2004 – 2020

Lokalny Program Rewitalizacji Bornego Sulinowa 2004 – 2020 wskazuje na potrzebę prowadzenia procesu rewitalizacji na obszarze częściowo pokrywającym się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji w niniejszym dokumencie z uwagi na zasadniczą zmianę istoty procesu rewitalizacji określoną w wytycznych horyzontalnych.

III. DIAGNOZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W GMINIE SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)

III.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Borne Sulinowo leży na południowo-wschodnim krańcu województwa zachodniopomorskiego, około 160 km od granicy z Niemcami. Gminę zamieszkuje 9 451 mieszkańców, w tym 4 562 w samym mieście. Borne Sulinowo jest miastem z ciekawą historią militarną. W latach 1939 - 1945 miasto zbudowali Niemcy i nadali mu nazwę „Gorss Born”. Znajdował się tutaj elitarny garnizon szkoleniowy Wehrmachtu z pobliskim poligonem o pow. ponad 18.000 ha. To właśnie z Gross Born 1 września 1939 r. jednostki pancerne gen. Heinza Guderiana uderzyły na Polskę zaczynając II wojnę światową. Po zakończeniu wojny w 1945 r. Borne Sulinowo przejęła armia radziecka. Przez okres 47 lat był to zamknięty garnizon wojskowy, gdzie stacjonowała **6 Witebsko-Nowogródzka Gwardyjska Dywizja Zmechanizowana (6-я гвардейская мотострелковая дивизия - ГФВ)**. W latach 1945 - 1992 w Bornem Sulinowie stacjonowało około 15 000 żołnierzy i oficerów. W garnizonie mieszkali także rosyjscy pracownicy cywilni. Przez okres stacjonowania w mieście wojsk rosyjskich nawiązano wiele kontaktów z polską ludnością cywilną. Dziś Borne Sulinowo także odwiedzają Rosjanie, którzy kiedyś odbywali tutaj służbę wojskową, mieszkali i chodzili do szkoły jako dzieci rosyjskich oficerów i pracowników cywilnych. Pomimo młodego wieku, Borne Sulinowo posiada już wszelkie cechy miasta. W ciągu 18 lat cywilnego funkcjonowania w mieście zostały zrealizowane inwestycje z zakresu gospodarki komunalnej, usług dla ludności, zdrowia, edukacji i sportu. Dziś w Bornem Sulinowie funkcjonuje Zespół Szkół, gdzie znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum oraz liceum. Zmodernizowana i przebudowana została główna ulica miasta, powstał budynek kulturalno – oświatowy o wysokim standardzie, gdzie znajduje się Izba Muzealna i nowoczesne Centrum Edukacji dla dzieci i młodzieży. Zrealizowano dwie inwestycje na obiektach sportowych w ramach, których powstał kompleks sportowy Orlik 2012 oraz zmodernizowano płytę stadionu sportowego. Poza tym w mieście funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej oraz Centrum Rehabilitacji osób chorych na stwardnienie rozsiane. Są to jedne z najnowocześniejszych tego typu ośrodków w Polsce. W chwili obecnej władze gminy skupiają się na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej. W Bornem Sulinowie pozostaje ciągle wiele do zrobienia po wielu latach funkcjonowania miasta jako garnizonu wojskowego. Właściwie cały teren miasta i wszystkie inwestycje tutaj prowadzone należy uznać za działania rewitalizacyjne na obszarze powojkowym. Na terenach wiejskich gminy duży nacisk kładzie się na inwestycje związane z modernizacją świetlic, budową stref sportowo-rekreacyjnych oraz budową wodociągów i kanalizacji. Na terenie Gminy Borne Sulinowo leży 57 jezior o powierzchni od 1 do ponad 1000 ha. Jeziora, wrzosowiska jedne z największych w Europie oraz piękne lasy powodują, że nasza gmina jest atrakcyjnym miejscem dla turystów. Turystyka jest jednym z głównych kierunków rozwoju Gminy Borne Sulinowo. Dzięki inwestorom prywatnym powstało wiele pensjonatów, kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych jak również lokali gastronomicznych. Dziś baza turystyczna Bornego Sulinowa posiada ponad 1 200 miejsc noclegowych. Jednym z głównych wydarzeń cyklicznych w Bornem Sulinowie jest

„Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarnych”, który ściąga do miasta w sierpniu każdego roku dziesiątki tysięcy osób. Na terenie gminy bardzo aktywnie działa kilkadziesiąt różnego rodzaju organizacji pozarządowych w formie klubów sportowych i stowarzyszeń.

III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)

Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), stanowi istotę diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Diagnoza, w tym wyznaczenie OZ i OR przeprowadzone zostały zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014 - 2020, przyjętych przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. Poniżej zaprezentowano kolejne etapy wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR):

III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)

Punktem wyjścia do wyznaczenia jednostek analitycznych (JA) była analiza: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borne Sulinowo, w tym obrębów geodezyjnych w ramach, których znajdują się poszczególne jednostki osadnicze, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granic okręgów wyborczych oraz map ewidencyjnych gminy. **Po szczegółowej analizie ww. dokumentów, na potrzeby diagnozy, wyznaczone zostały jednostki analityczne**, które obejmują obszary zamieszkałe, wewnątrznie spójne ze względu na funkcję terenu, fizjonomię terenu (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania. Stanowią one niepodzielne obszary, zamieszkałe przez nie mniej niż 1% i nie więcej niż 10% ogółu mieszkańców gminy. Wyjątek stanowi jednostka analityczna JA17-TP (teren powojсковy), w której w dwóch budynkach mieszkalnych zamieszkuje 5 osób. Ostatecznie, na potrzeby diagnozy gmina podzielona została na **23 jednostki analityczne (JA)** o wyodrębnionych funkcjach: **zamieszkałe obszary miejskie - ZOM** (7 jednostek), zamieszkałe **obszary wiejskie – ZOW** (8 jednostek), **tereny leśne – TL** (5 jednostek), **tereny powojсковe – TP** (2 jednostki) oraz **zbiorniki wodne - ZW** (1 jednostka)

Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA) przedstawia Tabela 1.

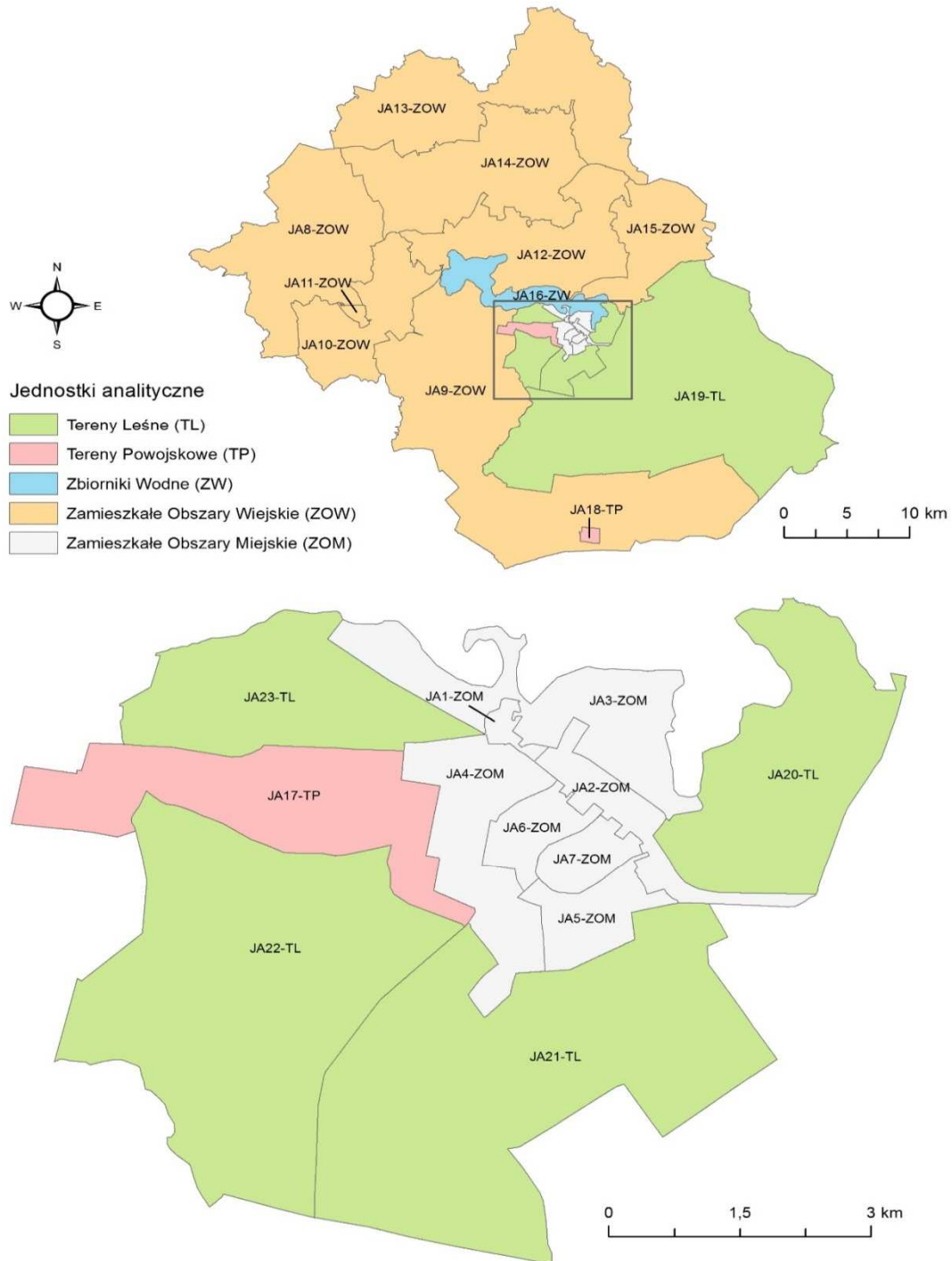
Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	630	6,67	0,08	0,02
2.	JA2-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	620	6,56	0,46	0,09
3.	JA3-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	651	6,89	1,20	0,25
4.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21
5.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
6.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
7.	JA7-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	691	7,32	0,25	0,05
8.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	252	2,67	49,45	10,19
9.	JA9-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	372	3,94	101,32	20,88
10.	JA10-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	566	5,99	25,62	5,28
11.	JA11-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	549	5,81	0,98	0,20
12.	JA12-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	816	8,64	36,26	7,47
13.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	632	6,69	58,09	11,97
14.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
15.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	860	9,10	22,34	4,60
16.	JA16-ZW	JEZIORE PILE	REKREACYJNA	0	0	9,80	2,02
17.	JA17-TP	TERENY POWOJSKOWE	REKREACYJNA	5	0,05	1,86	0,38
18.	JA18-TP	TERENY POWOJSKOWE	TERENY POWOJSKOWE	0	0	0,70	0,14
19.	JA19-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	114,15	23,53
20.	JA20-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	2,02	0,42
21.	JA21-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	4,59	0,94
22.	JA22-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	4,40	0,91
23.	JA23-TL	TERENY LEŚNE	TEREN LEŚNY	0	0	1,59	0,33
				9 451	100,00	485,2	100,00

Źródło: opracowanie własne

Rycina 1 przedstawia podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Charakterystyka wyznaczonych jednostek analitycznych (JA):

JA1-ZOM: Al. Niepodległości 2, Al. Niepodległości 3, Al. Niepodległości 4, Al. Niepodległości 5, Al. Niepodległości 7, ul. Lipowa – zabudowa wielorodzinna czterokondygnacyjne bloki mieszkalne usytuowane przy głównej arterii miasta. W pobliżu znajduje się ul. Lipowa z dobrze zachowaną zabudową z okresu międzywojennego jest to część dawnej miejscowości Linde.

JA2-ZOM: Al. Niepodległości 9 – 51 oraz część Al. Niepodległości bez numerów (na wschód), ul. Zielona, ul. Miła, ul. Sosnowa od nr 1-3 - zabudowa wielorodzinna w formie dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych dla kadry oficerskiej byłego garnizonu. Teren obejmuje Centrum miasta z budynkami dawnej administracji wojskowej. Obecnie przy Al. Niepodległości 6 znajduje się Ratusz, w którym dawniej mieścił się sztab garnizonu Gross Born w czasach niemieckich oraz sztab 6 Witebsko Nowogrodzkiej Gwardyjskiej Dywizji Zmechanizowanej w czasach rosyjskich. Centrum miasta obejmuje także parterowa zabudowa pawilonów handlowych posadowionych przez Rosjan i funkcjonujących do dziś, jako obiekty handlowo-usługowe. Na obszarze JA2-ZOM znajduje się również kompleks działek gminnych oraz prywatnych niezabudowanych położony w bezpośrednim sąsiedztwie budynków użyteczności publicznej takich jak Szkoła Podstawowa, Zespół Szkół oraz Budynek Kulturalno-Oświatowy. Strefa ul. Zielonej obejmuje część zabudowy parterowych obiektów handlowo-usługowych oraz większą część dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych. Przy ul. Miłej znajdują się dwurodzinne budynki mieszkalne w zabudowie szeregowej, które są atrakcyjnie posadowione bezpośrednio przy kompleksie lasu sosnowego.

JA3-ZOM: ul. Parkowa, ul. Słoneczna, ul. Spacerowa, ul. Różana, ul. Jeziorna, ul. Bolesława Chrobrego, ul. Wrzosowa, ul. Biwakowa, ul. Sportowa, ul. Nadbrzeżna, ul. Turystyczna, ul. Chabrowa – większą część jednostki obejmuje zabudowa wielorodzinna w formie dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych. Na tym obszarze znajduje się również kompleks pensjonatów i obiektów, w których świadczone są usługi turystyczne m.in. wypożyczalnie sprzętu turystycznego, kajaki/rowery. Jest to najładniejsza część miasta potocznie określana jako strefa mieszkalna kadry oficerskiej byłego garnizonu, w której znajdują się również zabytkowe budynki takie jak byłe Kasyno Oficerskie, Willa gen. Heinza Guderiana oraz wille dowództwa dawnego garnizonu. W zachodniej części jednostki znajduje się kompleks sportowo-rekreacyjny: stadion sportowy z zapleczem socjalnym, pole namiotowe, poligon wodny Państwowej Straży Pożarnej oraz osiedle mieszkalne w zabudowie jednorodzinnej zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Pile. Na całym obszarze jednostki znajduje się również zagospodarowane nadbrzeże jeziora Pile z infrastrukturą turystyczną, tereny sportowo-rekreacyjne, przystań Marina oraz miejsca zwyczajowo przyjęte do kąpieli.

JA4-ZOM: ul. Leona Kruczkowskiego, ul. Rzemieślnicza, ul. Towarowa, ul. Wodociągowa, ul. Szpitalna, ul. Orła Białego, ul. Kolejowa, część Al. Niepodległości bez numerów – na terenie jednostki przy ul. Szpitalnej zlokalizowany jest największy budynek w mieście - były szpital wojskowy oraz obiekty użyteczności publicznej takie jak przedszkole i Miejska Biblioteka. Strefa obejmuje swoim obszarem kompleks byłych magazynów wojskowych zlokalizowany przy ul.

Towarowej i Rzemieślniczej, na którym obecnie odbywa się Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarynych oraz większość imprez typu Off-Road. Dawne budynki magazynowe tworzą naturalną scenerię dla imprez paramilitarynych oraz są doskonałym zapleczem do zorganizowania w tej części miasta skansenu militarynego z tarasami widokowymi dla publiczności. Przy ul. Kolejowej znajduje się szeregowa zabudowa domów dwurodzinnych z budynkiem dawnego dworca oraz rampa kolejowa. Jednostka obejmuje również zabudowę wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadaptowanych na cele mieszkalne oraz czterokondygnacyjne bloki mieszkalne. W strefie znajduje się również targowisko miejskie – „Mój Rynek”.

JA5-ZOM: ul. Wojska Polskiego, ul. Fryderyka Chopina, ul. Poprzeczna, ul. Krótka - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadaptowanych na cele mieszkalne oraz czterokondygnacyjne bloki mieszkalne typu – „Leningrad”. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych garaży wielkogabarytowych na ciężki sprzęt wojskowy oraz zaplecze mechanicznych warsztatów naprawczych dla pojazdów wojskowych obecnie zaadaptowanych na produkcyjno-usługowe.

JA6-ZOM: ul. Sosnowa od nr 5 do końca, ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, ul. Juliusza Słowackiego, ul. Adama Mickiewicza - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadaptowanych na cele mieszkalne. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych stołówek oraz kantyn wojskowych.

JA7-ZOM: ul. Mikołaja Reja, ul. Jana Brzechwy, ul. Marii Konopnickiej - zabudowa wielorodzinną w formie dawnych budynków koszarowych zaadaptowanych na cele mieszkalne. Jednostka obejmuje swoim obszarem kompleks dawnych stołówek oraz kantyn wojskowych.

JA8-ZOW: Sołectwa: Komorze oraz Rakowo – tereny typowo rolnicze o zabudowie zagrodowej. W miejscowości Komorze i Rakowo znajdują się gospodarstwa agroturystyczne oraz inne obiekty świadczące usługi w sektorze sportowo-turystycznym m.in. ośrodek jazdy konnej w Komorzcu. Jezioro Komorze, to jedno z piękniejszych jezior gminy Borne Sulino objęte całodobową strefą ciszy zalicza się do otuliny Drawskiego Parku Krajobrazowego.

JA9-ZOW: Sołectwo Liszkowo, Sołectwo Starowice: Starowice, Czochryń, Jeziorna, Sołectwo Krągi: Płytnica, Brzeźno, Kłomino – Sołectwo Krągi to jedno z największych sołectw w gminie o zwartej zabudowie zagrodowej oraz dawne osiedle domów dwurodzinnych, w których zamieszkiwali pracownicy byłego garnizonu Gross Born. Pozostała część jednostki to osady leśnicze i małe miejscowości o zabudowie zagrodowej. Teren Kłomina, to dawny kompleks koszar wojskowych – Westfalahof wchodzący w skład dawnego poligonu Gross Born. Dziś miejscowość stopniowo zanika poprzez rozbiórkę budynków należących do gminy. W Kłominie pozostaną tylko budynki prywatne oraz leśniczówka należąca do administracji Nadleśnictwa Czarnobór.

JA10-ZOW: Sołectwo Łubowo: Strzeszyn, Łubowo - ulice: Polna, Brzozowa, Zielona, Poprzeczna, Strzelecka, Sołectwo Nobliny – Sołectwo Łubowo, to największa aglomeracja wiejska gminy Borne Sulino o zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej. W Łubowie funkcjonuje duży zakład przemysłu drzewnego – tartak KPPD. Pozostała część jednostki to typowo turystyczne

miejsowości, w których funkcjonują pola namiotowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. Miejscowość Strzeszyn to jedna z najmniejszych i najbardziej urokliwych miejscowości w gminie, w której funkcjonuje ośrodek jeździecki wchodzący w skład kompleksu wypoczynkowego „Strzeszyn”.

JA11-ZOW: Sołectwo Łubowo: Łubowo - ulice: Zakątna, Dolna, Młynarska, Kolejowa, Kościuszki, Rakowska - zabudowa jednorodzinna oraz zwarta zabudowa zagrodowa zlokalizowana przy dawnym dworcu kolejowym.

JA12-ZOW: Sołectwo Silnowo: Silnowo, Dąbrowica, Osiczyn, Sołectwo Piława: Piława, Międzylesie, Sołectwo Ciemino: Ciemino, Ciemino Małe, Sołectwo Śmiadowo - miejscowość Silnowo to dawna siedziba gminy Silnowo. W Silnowie znajduje się budynek dawnego dworca kolejowego oraz kompleks wielkogabarytowych budynków należących do dawnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska – GS Silnowo oraz Spółdzielni Kótek Rolniczych w Silnowie funkcjonuje także stacja paliw. Sołectwo Śmiadowo to zwarta zabudowa zagrodowa z pozostałością budynków mieszkalnych dla pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych. Przez Sołectwo Śmiadowo biegnie zabytkowy odcinek drogi krajowej nr 20 zbudowany ze specyficznej kostki brukowej nad brzegiem lobeliowego jeziora Śmiadowo wchodzącego w obszar chronionego krajobrazu – Natura 2000. Pozostała. Pozostała część jednostki to zabudowa zagrodowa oraz zwarta zabudowa jednorodzinna w formie sezonowych oraz całorocznych domów letniskowych nad jeziorami Pile, Brody, Kocie i Ciemino, gdzie funkcjonują również gospodarstwa agroturystyczne.

JA13-ZOW: Sołectwo Kiełpino: Kiełpino, Kolanowo, Sołectwo Radacz: Radacz, Obrąb, Sołectwo Kucharowo: Kucharowo, Grzywnik – jednostka o zabudowie jednorodzinnej oraz zagrodowej są to tereny typowo rolnicze z dużą ilością osad leśnych. Sołectwo Radacz to również kompleks zabudowy wielorodzinnej po czasach funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Rolnego – Radacz. W Radaczu znajduje się zabytkowy Kościół pw. św. Maksymiliana Kolbe - kościół został zbudowany w 1744 r. jako fundacja właścicieli wsi von Kleistów obok kościoła znajdują się ruiny eklektycznego pałacu rodu von Kleistów. Pałac zbudowany został w II połowie XIX w. i był w posiadaniu tej rodziny do końca XIX w. Na początku XX w. jego właścicielem był K. Casiner. Otacza go park o powierzchni 3 ha, który powstał w XIX wieku w oparciu o zasady stylu krajobrazowego.

JA14-ZOW: Sołectwo Juchowo: Juchowo, Kłosówko, Kądzielna, Sołectwo Dąbie, Sołectwo Uniemino: Uniemino, Okole, Sołectwo Łącznie – jednostka o zabudowie wielorodzinnej gdzie dawniej funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. W miejscowości Dąbie funkcjonuje siedziba Spółki Eneco Sp. z o.o., która działa w obszarze dwóch przenikających i uzupełniających się ze sobą rynków drewna kominkowego oraz rynków produktów biomasy z wierzby energetycznej. Najnowszym projektem, jest rozpoczęcie hodowli bydła mięsnego rasy Aberdeen Angus. Miejscowość Juchowo to zwarta zabudowa zagrodowa oraz kompleks budynków byłego PGR, w którym dziś funkcjonuje siedziba Fundacji im. Stanisława Karłowskiego jako innowacyjne gospodarstwo ekologiczne. W Juchowie znajdują się również ruiny eklektycznego pałacu rodziny Dennig, która w latach 1874 -1945 była właścicielem majątku ziemskiego Juchowo.

JA15-ZOW: Sołectwo Jeleń: Jeleń, Jelonek, Przyjezierze, Grabno, Sołectwo Krągi: Krągi, - zwarta zabudowa zagrodowa oraz wielorodzinna szczególnie w miejscowości Jeleń, która była siedzibą Państwowego Gospodarstwa Rolnego. W miejscowości Przyjezierze funkcjonują ośrodki wczasowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. Przyjezierze zlokalizowane jest nad brzegiem dwóch jezior Świdno i Sarcze, przy których zlokalizowany jest duży kompleks działek rekreacyjnych.

JA16-ZW: Jezioro Pile – pretenduje do Perły Pojezierza Drawskiego: **czyste, z piękną linią brzegową**, obfitujące w wiele gatunków ryb, dla których wędkarze przybywają tu z całej Polski. Jezioro Pile i jego okolice to również miejsca stworzone dla turystów lubiących piesze wyprawy, długie, rowerowe przejażdżki i kajakową przygodę. To niezwykle **jezioro rynnowe** o imponującej jak na Pojezierze Drawskie powierzchni 10,02 km² i średniej głębokości ok. 11,7m. Maksymalna głębokość dochodzi tutaj do 43, 9 metrów, co stanowi idealną głębokość do nurkowania. Urozmaicone dno i dobrze rozwinięta ponad 30 kilometrowa linia brzegowa zachęcają **spacerów, nurkowania i objechania rowerem całego jeziora! Jezioro posiada** dwie wyspy o ogólnej powierzchni 1,1 ha. Maksymalna długość jeziora to ponad 9km, a szerokość aż 3 km Niezwykłą atrakcją dla płetwonurków jest tutejszy „**zatopiony las**”, który podziwiać można godzinami, a historia jego powstania obrosła już prawdziwą legendą. Według ekspertyz niemieckich naukowców w 1925r. część wyspy obsunęła się na głębokość 18m, co do dziś jest **atrakcją turystyczną dla miłośników nurkowania.**

JA17-TP: Teren powojkowy w mieście Borne Sulinowo (południowa granica biegnie wzdłuż drogi pożarowej 5) – Jednostka obejmuje swoim zasięgiem tankodrom oraz lądowisko, jako kompleks, na którym odbywają się Międzynarodowe Złoty Pojazdów Militarynych. Lądowisko jest wykorzystywane i zarządzane przez Stowarzyszenie Lotnicze Bornego Sulinowa natomiast terenem zlotowiska zarządza Stowarzyszenie Miłośników Militaryjnej Historii Bornego Sulinowa. Wzdłuż drogi asfaltowej w kierunku Liszkowa znajduje się nasyp zdemontowanej linii kolejowej o długości 12 km, na którym planowana jest budowa ścieżki rowerowej z Bornego Sulinowa do Łubowa w ramach projektu - "Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego" - „Trasa pojezierna”. Inwestorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, a realizatorem zadania odpowiedzialnym za organizację i przeprowadzenie postępowania przetargowego oraz podpisanie stosownej umowy z Wykonawcą będzie Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie. Planowany czas realizacji inwestycji to lata 2018-2022. Na terenie jednostki znajdują się również teren dawnych składów amunicji, gdzie dziś funkcjonuje nowoczesny ośrodek szkoleniowy ratownictwa wodnego Państwowej Straży Pożarnej. W najbardziej wysuniętym na zachód krańcu jednostki znajduje się teren dawnego wysypiska odpadów komunalnych oraz miejsce segregacji odpadów zarządzane przez borneńskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Dawne wysypisko odpadów komunalnych zostało zrekultywowane, a na jego terenie powstała ścieżka edukacyjna o procesie recyklingu. Jest to powierzchnia około 12ha o którą zabiega Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Strzeleckie – „Gilza”. Aktualnie trwają formalności w celu scalenia działek i przekazania przez gminę w użyczenie dla Stowarzyszenia na cele inwestycyjne. W zamierzeniu Stowarzyszenia jest budowa

profesjonalnej strzelnicy sportowo-rekreacyjnej na której powstaną stanowiska strzelectwa dynamiczno-sportowego, pełna oś myśliwska oraz osie do strzelectwa dalekodystansowego o długości do 600m. Strzelnica ma być kolejnym produktem turystycznym Bornego Sulinowa, co przyczyni się do wzbogacenia turystyki paramilitarnej w regionie, a możliwości terenowe i gabaryty strzelnicy będą mieć wymiar ponadregionalny.

JA18-TP: Teren powojenny Kłomino - teren Kłomina, to dawny kompleks koszar wojskowych – Westfalenhof wchodzący w skład dawnego poligonu Gross Born. W 1939r. w kompleksie drewnianych baraków, zbudowanych przed wojną i przeznaczonych dla niemieckich oddziałów Służby Pracy, zorganizowano obóz jeniecki dla Polskich i Francuskich oficerów – Oflag II D Gross-Born oraz podoficerów i szeregowych – armii czerwonej - Stalag 302 „Redertiz”. Dziś miejscowość stopniowo zanika poprzez rozbiórkę budynków należących do gminy. W Kłominie pozostaną tylko budynki prywatne oraz leśniczówka należąca do administracji Nadleśnictwa Czarnobór.

JA19-TL: Tereny leśne, (obręb Borne) na wschód od miasta Borne Sulinowo – jednostka obejmuje swoim obszarem tereny Nadleśnictwa Borne Sulinowo, na których w czasach radzieckich znajdowało się wojskowe wysypisko odpadów komunalnych kompleksowo zrekultywowane w latach 90-tych. Zrekultywowany teren został zalesiony. Na części jednostki w pobliżu miasta znajduje się cmentarz komunalny. W 2010 roku za zgodą Nadleśnictwa Borne Sulinowo na części jednostki wyznaczono dwa szlaki turystyczne Nordic Walking, które cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów.

JA20-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – na terenie jednostki znajduje się cmentarz radziecki z pepeszą i cmentarz wojenny polskich i radzieckich żołnierzy z okresu II wojny światowej. W bezpośrednim sąsiedztwie południowej zatoki jeziora Pile znajduje się zmodernizowana oczyszczalnia odpadów komunalnych oraz kompleks wielkogabarytowych garaży na ciężki sprzęt wojskowy, w których funkcjonują lokalne zakłady rzemieślnicze i handlowo-usługowe.

JA21-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – jednostkę opisano w punkcie **JA19-TL**

JA22-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo – teren zalesiony i całkowicie administrowany przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo.

JA23-TL: Tereny leśne w mieście Borne Sulinowo - teren zalesiony i całkowicie administrowany przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo. Na terenie jednostki znajdował się dawniej skład paliw płynnych na potrzeby garnizonu. W części nabrzeża jeziora Pile funkcjonują pola namiotowe i miejsca wypoczynkowo-rekreacyjne wyposażone w małą infrastrukturę zarządzane i dozorowane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo.

III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla

całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Aby określić występowanie oraz intensywność poszczególnych negatywnych zjawisk w wyznaczonych wcześniej jednostkach analitycznych (JA), należy zastosować odpowiedni dobór wskaźników do analizy. Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014 - 2020, wskazują rekomendowane wskaźniki zróżnicowania wewnątrzgminnego niezbędne do przeprowadzenia kompleksowej diagnozy gminy. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu skorzystano z rekomendowanych wskaźników do analizy oraz utworzona została lista jednostek i instytucji, do których zwrócono się z prośbą o przekazanie danych, z uwzględnieniem podziału na wyznaczone wcześniej jednostki analityczne (JA).

Szczegółowe dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych

SFERA SPOŁECZNA			
L.p.	Zjawisko	Wskaźnik do analizy	Źródło danych
1.	Bezrobocie	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	PUP w Szczecinku
2.	Ubóstwo	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	M-GOPS w Bornem Sulinowie
3.		Liczba osób pobierających zasiłki stałe	
4.	Przestępczość	Liczba przestępstw stwierdzonych	KPP w Szczecinku
5.	Niska aktywność społeczna	Frekwencja w wyborach	UM w Bornem Sulinowie
6.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły	UM w Bornem Sulinowie
SFERA GOSPODARCZA			
7.	Niski poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	CEIDG
SFERA ŚRODOWISKOWA			
8.	Zagrożenie dla środowiska	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych	UM w Bornem Sulinowie
9.		Liczba gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe	UM w Bornem Sulinowie
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA			
10.	Niewystarczająca infrastruktura techniczna	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej lub innego równoważnego systemu odprowadzania cieków bytowych	UM w Bornem Sulinowie
11.		Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie

12.	Niewystarczająca infrastruktura społeczna	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie
13.	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	UM w Bornem Sulinowie
SFERA TECHNICZNA			
14.	Zdegradowane technicznie obiekty budowlane	Liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym	UM w Bornem Sulinowie
15.		Liczba mieszkań popegeerowskich	UM w Bornem Sulinowie

Źródło: opracowanie własne

III.2.3. Analiza pozyskanych danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, **skalę negatywnych zjawisk określają wybrane do analizy wskaźniki** opisujące powyższe sfery, **które wskazują na niski poziom rozwoju wybranego do analizy obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju obszaru, w odniesieniu do wartości odpowiednich wskaźników dla poziomu całej gminy (wartości referencyjne)**. W oparciu o powyższą zasadę dokonana została analiza pozyskanych danych na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ). Poniżej przedstawiono szczegółowy opis przeprowadzonej analizy w poszczególnych sferach.

Sfera społeczna

Wartości wskaźników przedstawiających: liczbę osób długotrwale bezrobotnych, liczbę osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej, liczbę osób pobierających zasiłki stałe, liczbę przestępstw stwierdzonych oraz liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, dotyczą 2016 roku. Wartość wskaźnika: frekwencja w wyborach, dotyczy wyborów prezydenckich i parlamentarnych, które odbyły się w 2015 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała lub była niższa (tylko w przypadku frekwencji wyborczej) od wartości referencyjnej uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **ze względu na szczególne i wyjątkowe znaczenie kwestii społecznych w procesie rewitalizacji, za obszary kryzysowe w sferze społecznej uznane zostały te jednostki analityczne, które charakteryzowały się przynajmniej trzema wskaźnikami o „wartościach kryzysowych” spośród sześciu wybranych do analizy. Wskazuje to na swoistą „wrażliwość” jaką kierowano się podczas diagnozowania zjawisk kryzysowych w tej sferze.**

Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej** to: **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA12-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW** oraz **JA15-ZOW**

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz "wartości kryzysowych" wskaźników wybranych do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych w 2016 r.	328	wartość powyżej 3,5%
		Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.	3,5%	
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	492	wartość powyżej 5,2%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	5,2%	
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	80	wartość powyżej 0,85%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	0,85%	
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta w 2016 r.	84	wartość powyżej 0,89%
		Odsetek przestępstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy	0,89%	
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej	Frekwencja w wyborach w gminie	42,8%	wartość poniżej 42,8%
	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	25	

6.	nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną	Odsetek wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	2,8%	wartość powyżej 2,8%.
----	---	---	------	-----------------------

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4 prezentuje wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

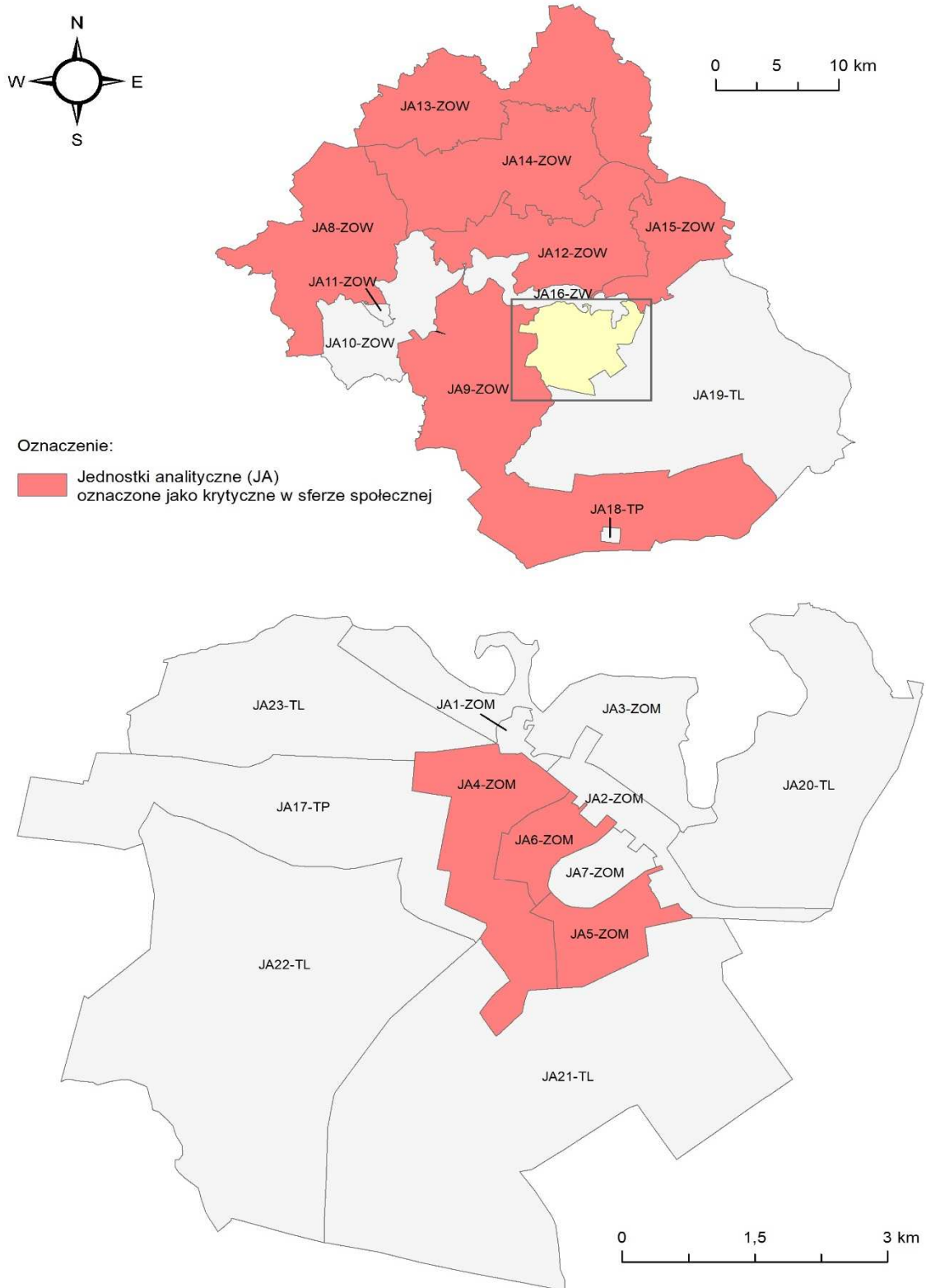
Tabela 4. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
		1.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	3,3	1,9	2,2	1,8	3,6	3,6	2,6	3,6	4,0	2,3	1,6	4,4	3,5	6,1
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)	4,1	3,2	2,3	6,6	5,3	9,2	2,5	7,1	5,4	4,8	4,0	5,4	6,0	6,5	6,2	0,0
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)	0,16	0,16	0,31	0,73	0,93	0,94	0,72	0,40	1,34	0,35	0,36	1,59	1,27	1,91	0,81	0,0
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej - (%)	1,27	0,48	0,00	1,02	0,62	0,31	0,14	1,19	2,42	0,88	0,91	1,47	0,47	1,43	1,16	0,0
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej - (%)	50,0	48,8	50,0	50,0	48,8	48,8	48,8	38,8	38,8	38,8	38,8	38,8	31,4	31,4	39,4	0,0
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną - (%)	0,0	1,4	0,0	3,3	3,0	5,0	0,0	6,3	2,4	4,0	2,5	4,1	2,9	6,0	3,4	0,0
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze społecznej					√	√	√		√	√			√	√	√	√	

Źródło: opracowanie własne

Rycina 2 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej.

Rycina 2. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej

Sfera gospodarcza

Dla określenia skali negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej wybrano wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców. Źródłem pozyskania danych była Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Dane pochodzą z lipca 2017 roku. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w gminie, stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **4,4**. W dalszej kolejności określono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy poziom ten w danej jednostce analitycznej był niższy od wartości referencyjnej uznawano ją za **obszar kryzysowy w sferze gospodarczej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej** to: **JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA7-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA11-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW** oraz **JA15-ZOW**.

Tabela 5 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

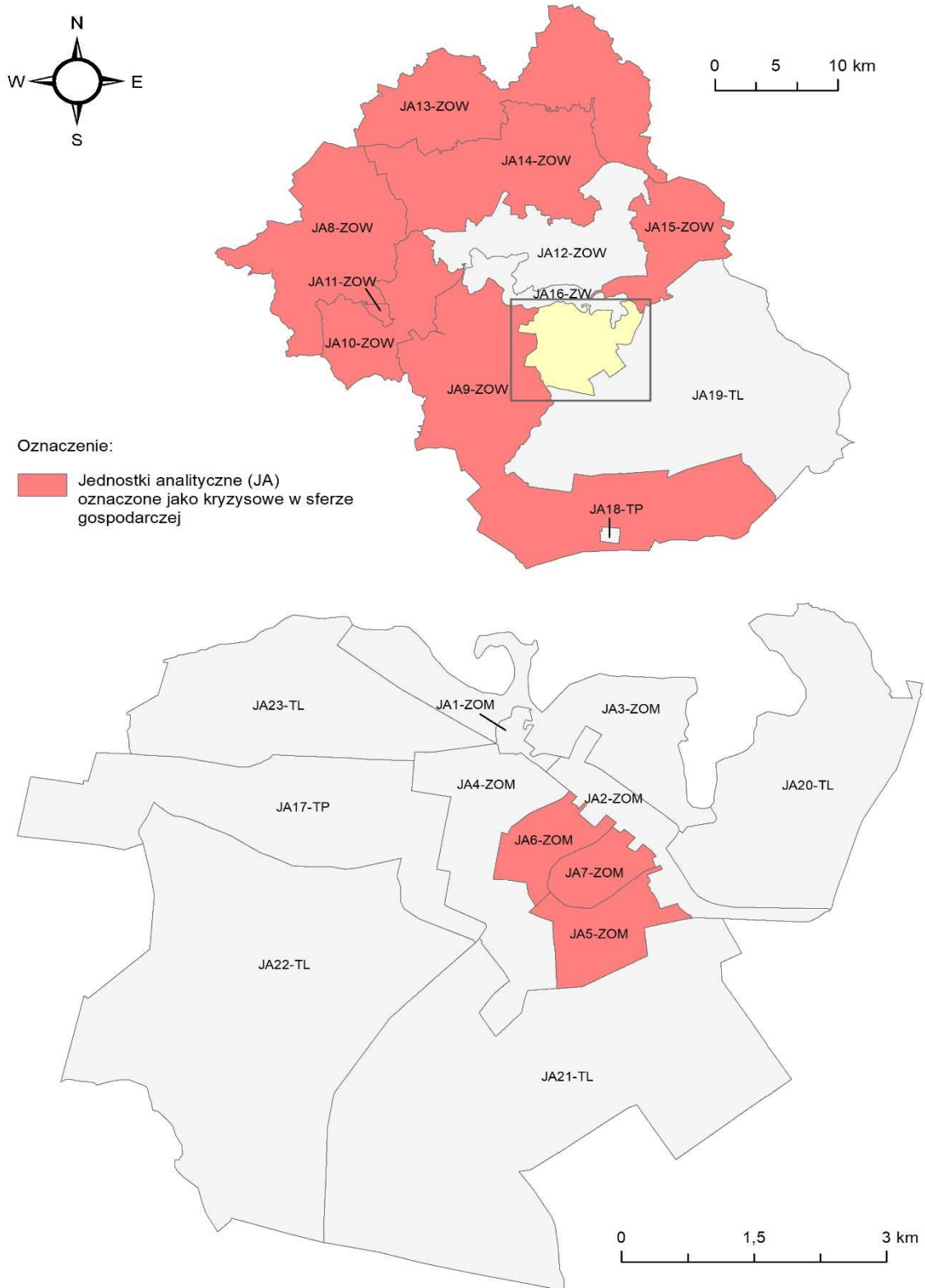
Tabela 5. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)															
		JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	5,9	6,8	8,3	6,4	4,3	3,8	3,6	1,2	2,4	2,5	3,3	4,9	2,7	2,5	4,0	>10
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze gospodarczej					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

Rycina 3 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej.

Rycina 3. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej

Sfera środowiskowa

Wartości wskaźników przedstawiające: liczbę gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych oraz liczbę gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe dotyczą 2016 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze środowiskowej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się dwoma wskaźnikami o „wartościach kryzysowych”, spośród dwóch wybranych do analizy. Jednostki analityczne** oznaczone jako **kryzysowe w sferze społecznej** to: **JA9-ZOW, JA13-ZOW** oraz **JA14-ZOW**.

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Dane dotyczące wartości referencyjnej oraz "wartości kryzysowej" wskaźnika wybranego do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek liczby gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w 2016 r.	107	wartość powyżej 5,2 %
		Odsetek liczby gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w odniesieniu do łącznej liczby gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	5,2 %	
2.	Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w 2016 r.	1664	wartość powyżej 81 %
		Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w odniesieniu do łącznej liczby gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	81%	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

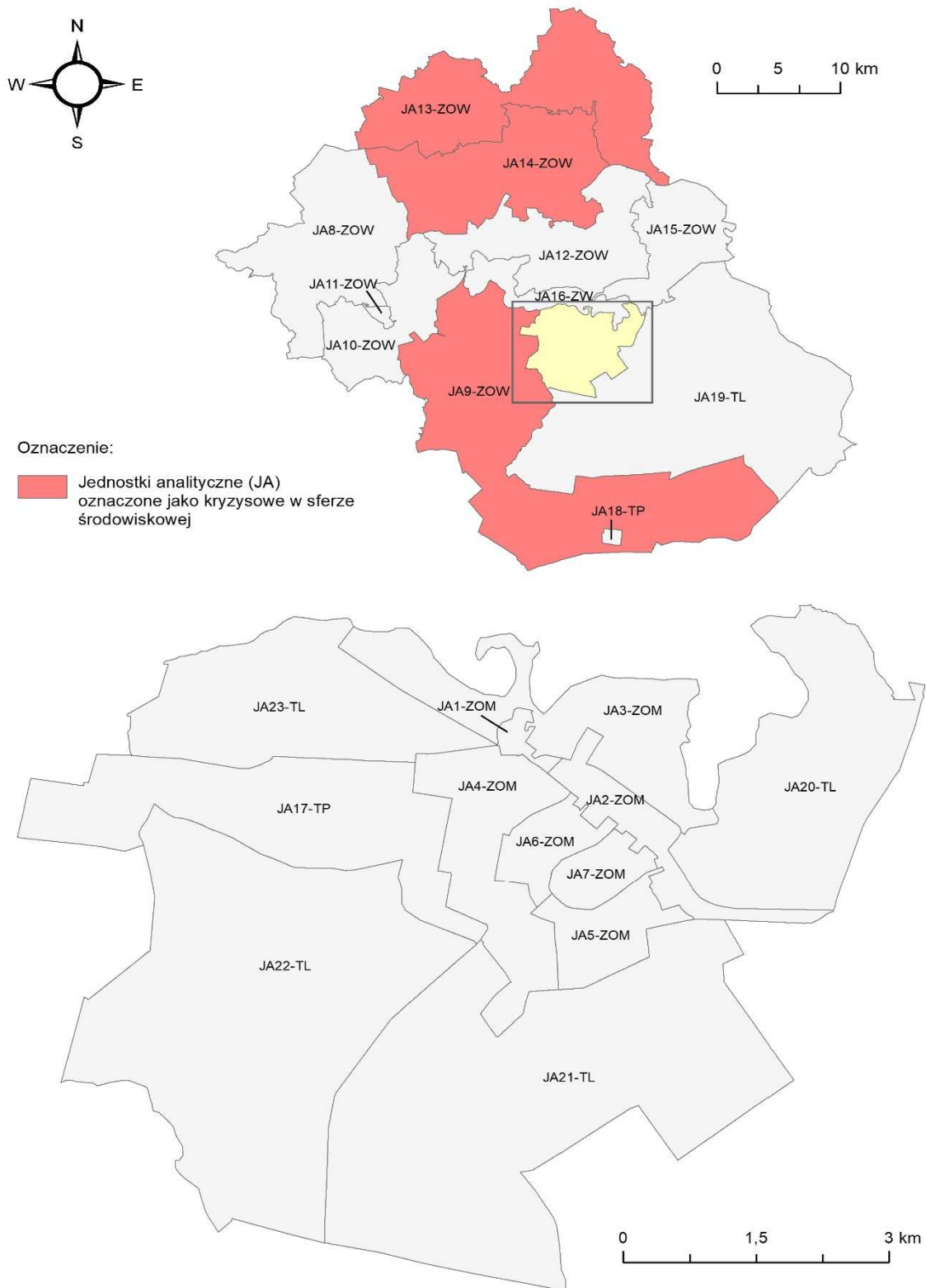
Tabela 7. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązany m docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	38,8	00,00	00,00	00,00	6,5	15,7	00,00	50,00
2.	Odsetek liczby gospodarstw domowych użytkujących tradycyjne piece na paliwa stałe w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. - (%)	20	15	17	9	5	28	2	91	94	84	81	100	98	95	88	0,0
	Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze środowiskowej									√				√	√		

Źródło: opracowanie własne

Rycina 4 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej**.

Rycina 4. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej

Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Według Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, negatywne zjawiska w sferze przestrzenno – funkcjonalnej dotyczą m.in. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich: dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania oraz dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania. W oparciu o powyższe wskaźniki dokonano oceny dostępności infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jeżeli przedszkola, obiekty sportowe lub przystanki komunikacji publicznej nie były dostępne w granicach badanej jednostki, a znajdowały się w sąsiedniej jednostce analitycznej i odległość do nich nie przekraczała odpowiednio 0,5 km i 1 km to uznawano, że dostępność została zachowana (dane dotyczą 2016 r.). Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej** uznane zostały te jednostki analityczne, w których **dostępność nie została zachowana w przynajmniej trzech dziedzinach, spośród czterech wybranych do analizy**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno – funkcjonalnej** to: **JA9-ZOW** oraz **JA13-ZOW**.

Tabela 8 prezentuje dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno – funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

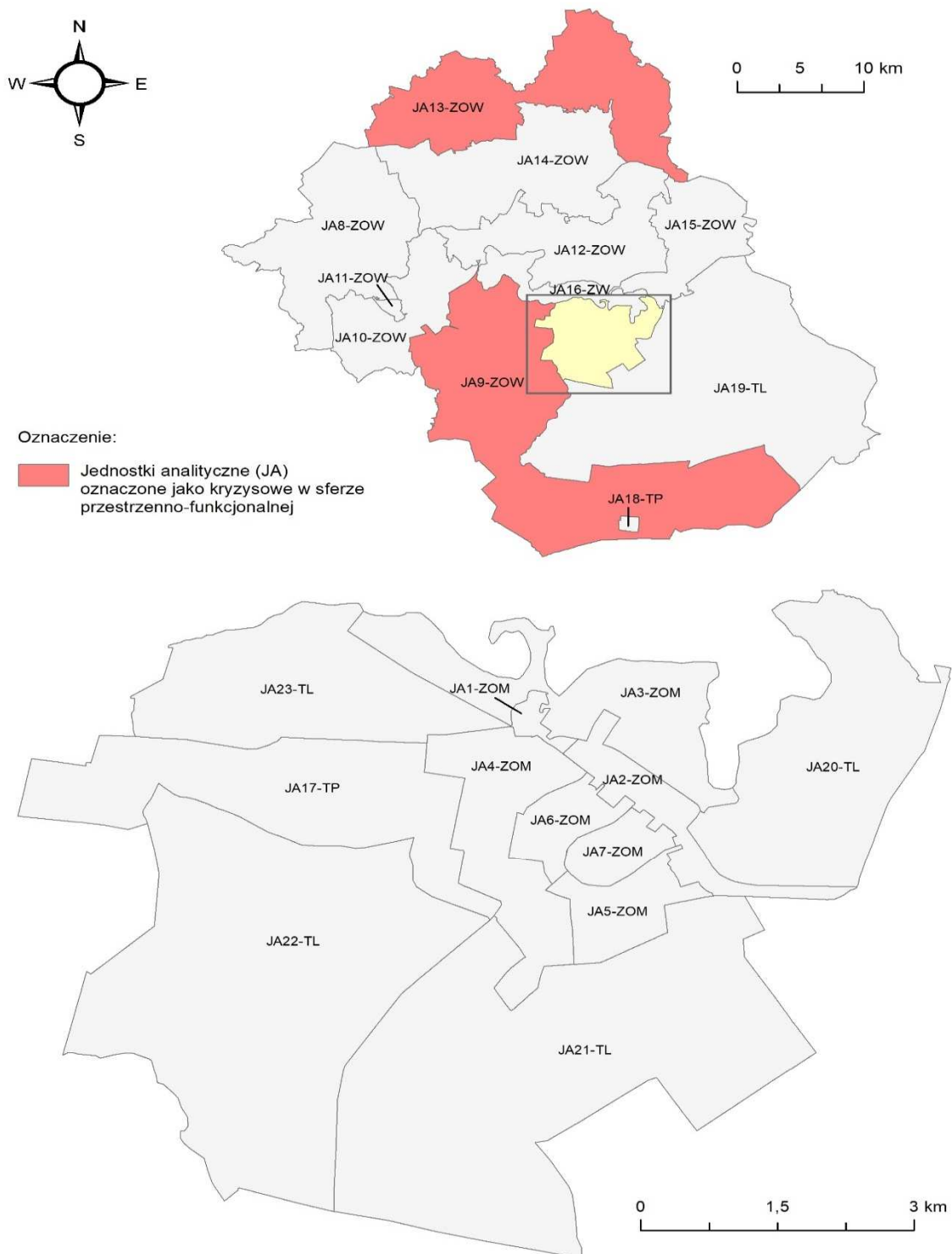
Tabela 8. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno - funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)															
		JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej lub innego równoważnego systemu odprowadzania cieków bytowych	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
2.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	T	N	N	T	T	N	N	N	N
3.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	N	N	T	T	T	N	T	T	T
4.	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	T	N	T	T	N	N	N	T	T
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze przestrzenno - funkcjonalnej										√				√			

Źródło: opracowanie własne

Rycina 5 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno - funkcjonalnej**.

Rycina 5. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno - funkcjonalnej

Sfera techniczna

Sfera techniczna dotyczy w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Dla zobrazowania powyższego zjawiska wybrane zostały wskaźniki: liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym oraz liczba mieszkań popegeerowskich. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w odniesieniu do łącznej liczby obiektów budowlanych w gminie, stanowiący wartość referencyjną, która wynosi **5,0 %**. W dalszej kolejności określono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy skala zjawiska w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano ją za obszar **kryzysowy w sferze technicznej**. Za jednostki analityczne, na obszarze których występuje kryzys w sferze technicznej uznano także te jednostki, w których **odsetek liczby mieszkań popegeerowskich** w stosunku do łącznej liczby mieszkań/domów **przekraczał 25 %**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej** to: **JA3-ZOM, JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA7-ZOM, JA9-ZOW, JA10-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW, JA15-ZOW** oraz **JA17-TP**.

Tabela 9 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

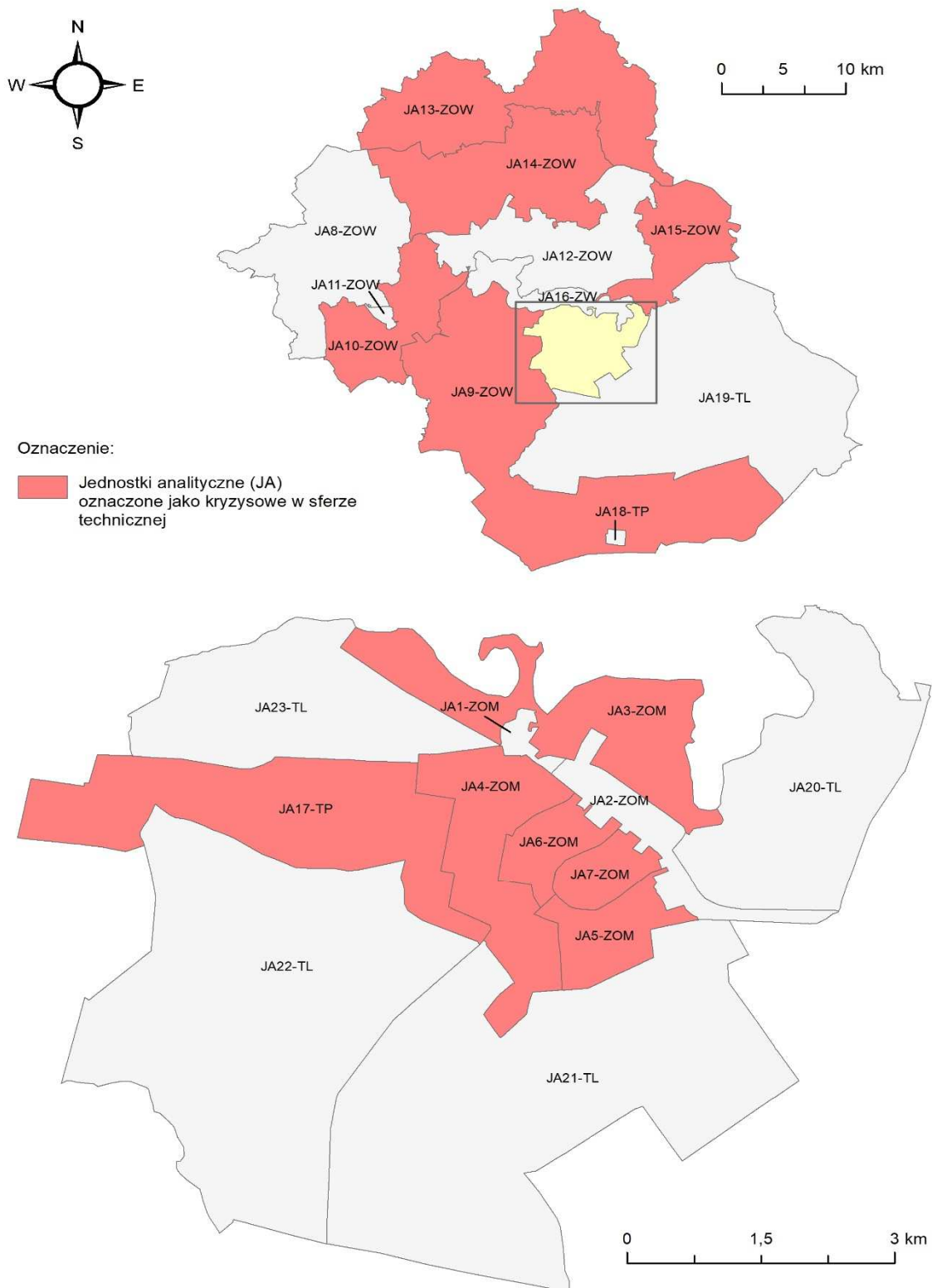
Tabela 9. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp.	Wskaźnik	Nazwa jednostki analitycznej (JA)															
		JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
1.	Odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym - (%)	0,0	3,1	9,3	28,6	11,6	11,1	8,3	5,0	9,0	2,7	1,0	3,0	6,0	4,4	4,6	7,7
2.	Odsetek liczby mieszkań popegeerowskich w stosunku do łącznej liczby mieszkań/domów – (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	55,4	58,1	16,8	6,9	26,1	34,0	27,6	0,0
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze technicznej				✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 6 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej**.

Rycina 6. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej

III.3. Obszar zdegradowany (OZ)

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) określają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Zgodnie z Wytycznymi, delimitacja obszaru zdegradowanego jest ściśle powiązana z pojęciem stanu kryzysowego. Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy. Obszar będący w stanie kryzysowym natomiast charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Identyfikacja stanu kryzysowego pozwala określić obszar zdegradowany (OZ). Na podstawie przeprowadzonej analizy pozyskanych danych, **wyznaczono obszar zdegradowany (OZ) w gminie Borne Sulinowo**, który obejmuje następujące zamieszkałe jednostki analityczne (JA): **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA8-ZOW, JA9-ZOW, JA13-ZOW, JA14-ZOW, oraz JA15-ZOW.** **Wskazane jednostki charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych, analizowanych sfer.**

Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach przedstawia Tabela 10.

Tabela 10. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach

Lp.	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOW	JA9-ZOW	JA10-ZOW	JA11-ZOW	JA12-ZOW	JA13-ZOW	JA14-ZOW	JA15-ZOW	JA17-TP
		Obszary kryzysowe															
SFERA SPOŁECZNA																	
1.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ																
SFERA GOSPODARCZA																	
2.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ																
SFERA ŚRODOWISKOWA																	
3.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ																
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA																	
4.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO - FUNKcjONALNEJ																
SFERA TECHNICZNA																	
5.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ																
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako obszar zdegradowany (OZ)					√	√	√		√	√				√	√	√	

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ) przedstawia Tabela 11.

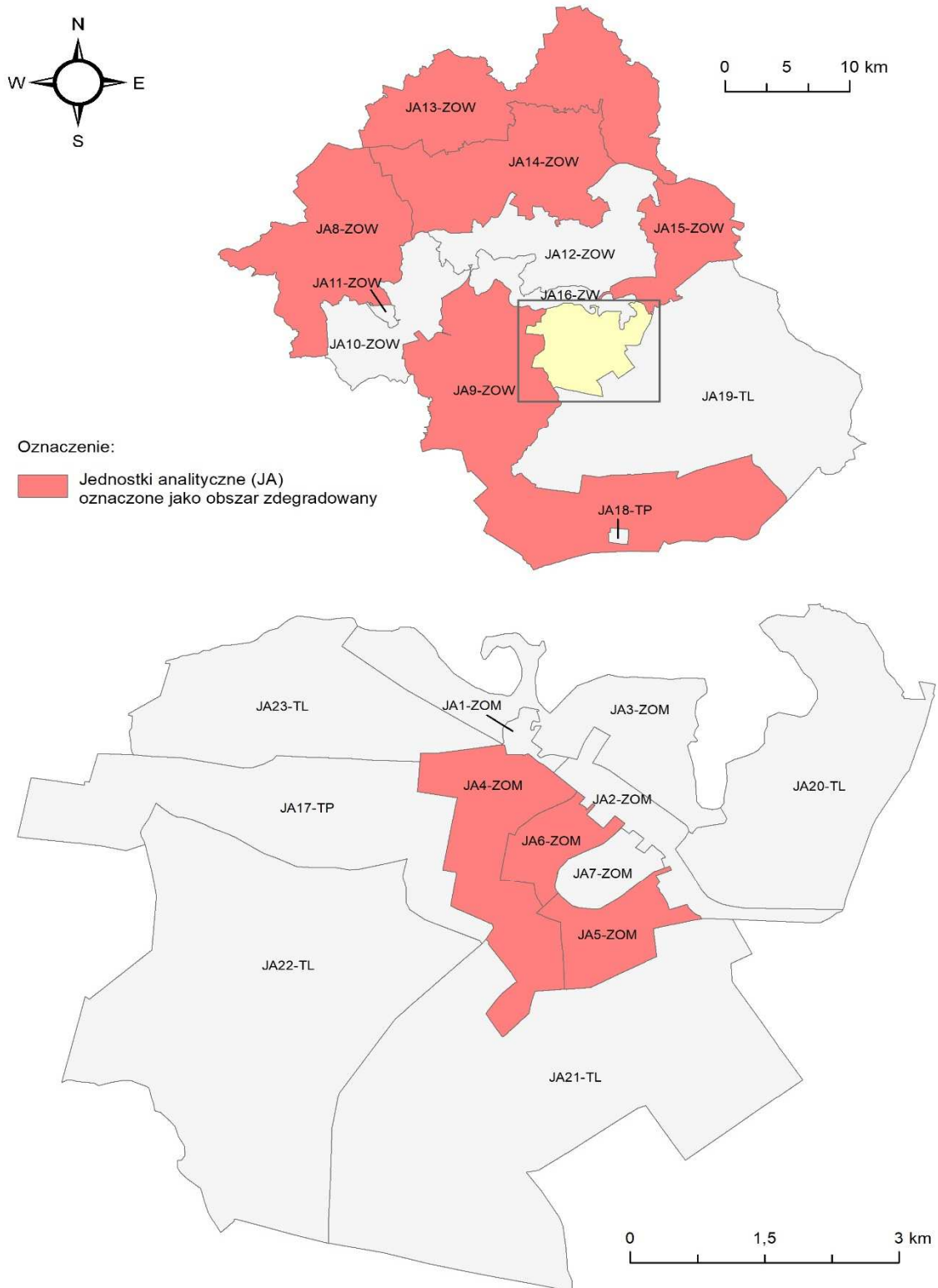
Tabela 11. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21
2.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
3.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
4.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	252	2,67	49,45	10,19
5.	JA9-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA ZAGRODOWA	372	3,94	101,32	20,88
6.	JA13-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	632	6,69	58,09	11,97
7.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
8.	JA15-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	860	9,10	22,34	4,60
				4 923	52,11	281,29	57,97

Źródło: opracowanie własne

Rycina 7 przedstawia **wyznaczony obszar zdegradowany (OZ)** w gminie Borne Sulinowo.

Rycina 7. Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ) w gminie Borne Sulinowo

III.4. Obszar rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, **w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**, biorąc pod uwagę także **szczególną koncentrację negatywnych zjawisk**, wyznacza się **obszar rewitalizacji (OR)**. Obszar rewitalizacji (OR) nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego (OZ). **Dla obszaru rewitalizacji (OR) sporządza się program rewitalizacji.**

Kierując się powyższymi zapisami Wytycznych oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy **wyznaczono obszar rewitalizacji (OR) w Gminie Borne Sulinowo**, który obejmuje następujące jednostki analityczne (JA): **JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA14-ZOW** oraz **JA17-TP**. Wyznaczony obszar, o łącznej powierzchni 51,95 km² stanowi **10,7% powierzchni gminy** i jest zamieszkiwany przez 2 812 osób, co stanowi **29,8% ogółu mieszkańców gminy**.

Uzasadnieniem dla wskazania jednostek analitycznych: JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM oraz JA14-ZOW jako wymagających rewitalizacji jest fakt, że **obszary te w sposób znaczący cechują się wysokim stopniem degradacji odpowiednio w sferach: społecznej i technicznej, społecznej, gospodarczej i technicznej oraz społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej** w porównaniu do innych obszarów gminy, a także stanowią **fragmenty jej terytorium mające istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gminy Borne Sulinowo**. Formalnie, istotność tych obszarów dla rozwoju gminy **wynika z zapisów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004–2019 stanowiącej dokument strategiczny**. W wyżej wymienionym dokumencie założone cele wskazują na potrzebę prowadzenia komplementarnych działań, w tym **potrzebę rewitalizacji** na wskazanych obszarach. Ponadto, w Uproszczonym Lokalnym Programie Rewitalizacji Bornego Sulinowa na lata 2004-2020 wykazano potrzebę kompleksowej odnowy przestrzennej, gospodarczej, ekologicznej i społecznej miasta i gminy na **dawnych terenach wojskowych oraz we wsiach popegeerowskich** (JA4-ZOM, JA5-ZOM oraz JA6-ZOM stanowią część obszaru zajmowanego w przeszłości przez wojsko, natomiast JA14-ZOW obejmuje byłe wsie popegeerowskie). Do obszaru rewitalizacji włączono także teren powojenny **JA17-TP**, który charakteryzuje się negatywnymi zjawiskami w sferze technicznej. Jednostka analityczna obejmuje swoim zasięgiem tankodrom oraz lądowisko, jako kompleks, na którym odbywają się Międzynarodowe Złoty Pojazdów Militarnych. Wzdłuż drogi asfaltowej w kierunku Liszkowa znajduje się nasyp zdemontowanej linii kolejowej o długości 12 km, na którym planowana jest budowa ścieżki rowerowej z Bornego Sulinowa do Łubowa. Na terenie jednostki znajduje się również teren dawnych składów amunicji, gdzie dziś funkcjonuje nowoczesny ośrodek szkoleniowy ratownictwa wodnego Państwowej Straży Pożarnej. W najbardziej wysuniętym na zachód krańcu jednostki analitycznej znajduje się teren dawnego wysypiska odpadów komunalnych oraz miejsce segregacji odpadów zarządzane przez borneńskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Dawne wysypisko odpadów komunalnych zostało zrekultywowane, a na jego terenie powstała ścieżka edukacyjna o procesie recyklingu. Jest to powierzchnia około 12ha, o którą zabiega Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Strzeleckie – „Gilza”. W zamierzeniu Stowarzyszenia jest budowa profesjonalnej strzelnicy sportowo-

rekreacyjnej, na której powstaną stanowiska strzelectwa dynamiczno-sportowego, pełna oś myśliwska oraz osie do strzelectwa dalek dystansowego o długości do 600m. Strzelnica ma być kolejnym produktem turystycznym Bornego Sulinowa, co przyczyni się do wzbogacenia turystyki paramilitarnej w regionie, a możliwości terenowe i gabaryty strzelnicy będą mieć wymiar ponadregionalny. **Docelowo obszar ten ma pełnić funkcje turystyczne oraz rekreacyjne.**

Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) przedstawia Tabela 12.

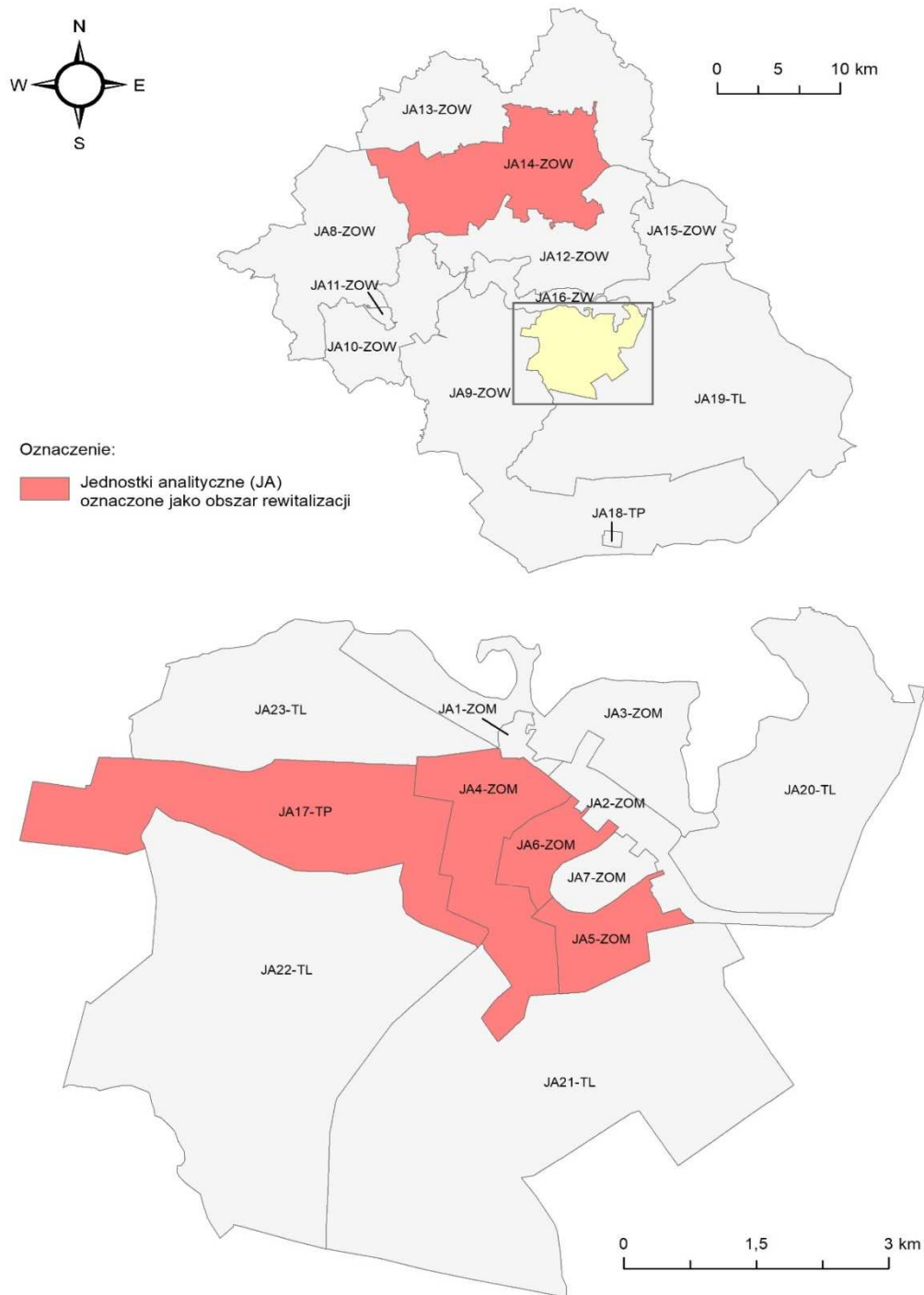
Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 31.12.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	685	7,25	1,01	0,21
2.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	647	6,85	0,42	0,09
3.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZKANIOWA WIELORODZINNA	638	6,75	0,30	0,06
4.	JA14-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZKANIOWA JEDNORODZINNA	837	8,86	48,36	9,97
5.	JA17-TP	TEREN POWOJSKOWY	REKREACYJNA	5	0,05	1,86	0,38
				2 812	29,76	51,95	10,71

Źródło: opracowanie własne

Rycina 8 przedstawia **wyznaczony obszar rewitalizacji (OR)** w gminie Borne Sulinowo.

Rycina 8. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Borne Sulinowo

III.5 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje także **pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji**. Po przeprowadzanych konsultacjach społecznych opracowanej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR), szczegółowo opisanych w Rozdziale X. Uspołecznienie programu rewitalizacji, **przeprowadzono pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji (OR)**, która miała na celu poznanie **przyczyn powstawania negatywnych zjawisk oraz skutków** jakie wywołują, a także analizę **lokalnych potencjałów** wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR). Do badań wykorzystano narzędzia będące jednocześnie dojrzałymi formami partycypacji społecznej, tj. **debaty z interesariuszami obszaru rewitalizacji (OR)** oraz **spacer studyjny** po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR).

III.5.1 Debaty z interesariuszami obszaru rewitalizacji (OR)

W dwóch debatach uczestniczyli interesariusze z obszaru rewitalizacji (OR), tj. mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele a także przedstawiciele samorządu oraz jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego. Debaty z uczestnikami polegały na dyskusji wywołanej przygotowanymi szczegółowymi pytaniami odnoszącymi się do poszczególnych sfer, tj. społecznej (traktowanej w sposób priorytetowy), gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Pytania miały na celu poznanie przyczyn negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach, skutków jakie wywołują, a także miały na celu określenie lokalnych potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) w gminie. Debaty odbyły się 24 sierpnia 2017 r., na obszarze miejskim oraz na obszarze wiejskim. Wnioski wynikające z debat przedstawiono w punkcie III.6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR).

III.5.2 Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR)

W spacerze studyjnym uczestniczyli przedstawiciele władzy publicznej (urzędnicy gminni), a także przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji. Uczestnicy wizytowali wszystkie ulice wchodzące w skład obszaru (obszar miejski) oraz sołectwa (obszar wiejski), a głównym celem wizji lokalnej było uzyskanie pełniejszej wiedzy dotyczącej sfery technicznej wyznaczonego obszaru dysfunkcyjnego, w tym układu komunikacyjnego, stanu dróg i chodników, stanu budynków mieszkalnych i obiektów budowlanych, stanu lokali użytkowych oraz zagospodarowania miejsc publicznych. Zastanawiano się także nad przyczynami i skutkami jakie wywołuje degradacja techniczna obiektów i przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Spacer studyjny odbył się w dniu 24 sierpnia 2017 r. na obszarze miejskim oraz na obszarze wiejskim. Poniżej przedstawiono na kolejnych zdjęciach wybrane fragmenty obszaru rewitalizacji. Wnioski wynikające z odbytego spaceru studyjnego przedstawiono w punkcie III.6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR).

Fot. 1 ul. Chopina

Fot. 2 ul. Chopina

Fot. 3 ul. Chopina

Fot. 4 ul. Chopina

Fot. 5 ul. Kolejowa

Fot. 6 ul. Kolejowa

Fot. 7 ul. Kolejowa

Fot. 8 Al. Niepodległości

Fot. 9 ul. Kruczkowskiego

Fot. 10 ul. Kruczkowskiego

Fot. 11 ul. Mickiewicza

Fot. 12 ul. Mickiewicza

Fot. 13 ul. Rzemieślnicza

Fot. 14 ul. Rzemieślnicza

Fot. 15 ul. Rzemieślnicza

Fot. 16 ul. Wyszyńskiego

Fot. 17 ul. Wyszyńskiego

Fot. 18 ul. Sosnowa

Fot. 19 ul. Towarowa

Fot. 20 ul. Towarowa

Fot. 21 ul. Wodociągowa

Fot. 22 ul. Wodociągowa

Fot. 23 ul. Wodociągowa

Fot. 24 ul. Wodociągowa

Fot. 25 ul. Słowackiego

Fot. 26 ul. Słowackiego

Fot. 27 Juchowo

Fot. 28 Juchowo

Fot. 29 Juchowo

Fot. 30 Juchowo

Fot. 31 Juchowo

Fot. 32 Juchowo

Fot. 33 Łączno

Fot. 34 Łączno

Fot. 35 Uniemino

Fot. 36 Uniemino

Fot. 37 Uniemino

Fot. 38 Uniemino

III.6 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)
Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych określone zostały na podstawie sporządzonej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), w tym w szczególności w oparciu o wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (OR). Poniżej zaprezentowano charakter potrzeb rewitalizacyjnych w poszczególnych sferach oraz lokalne potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).

III.6.1 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)

III.6.1.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: **JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM** oraz **JA17-TP**

- **zmniejszenie bezrobocia** (*przyczyna*: brak rozwiniętego lokalnego rynku pracy, utrudnienia natury komunikacyjnej w dostępie do zewnętrznego rynku pracy, brak tradycji rzemieślniczych, usługowych czy produkcyjnych wynikający z historycznych uwarunkowań miejscowości, *skutek*: wysoki odsetek osób pozostających bez pracy),
- **ograniczenie ubóstwa** (*przyczyna*: ponadprzeciętna liczba mieszkańców pobierających emerytury i renty, silne, bezpośrednie uzależnienie tej grupy mieszkańców od niewysokich świadczeń emerytalnych / rentowych, brak rozwiniętego rynku pracy, *skutek*: relatywnie wysoki odsetek osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej, rzeczowej oraz zasiłki stałe),
- **eliminacja przestępstw i zachowań chuligańskich** (*przyczyna*: brak integracji społecznej oraz duże zróżnicowanie wewnątrz grupowe mieszkańców, brak identyfikacji z miejscem zamieszkania, liczne nieruchomości niezamieszkałe i zdewastowane, efekt „wybitego okna”, *skutek*: wysoki odsetek przestępstw stwierdzonych, wybryki chuligańskie, włamania, podpalenia i dewastacje),
- **poprawa poziomu edukacji** (*przyczyna*: brak świadomości oraz odpowiedniej opieki rodziców, *skutek*: wysoki odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym niekończących szkoły)

Powyższe potrzeby rewitalizacyjne nie dotyczą terenu powojkowego JA17-TP.

III.6.1.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną **JA14-ZOW**

- **zmniejszenie bezrobocia** (*przyczyna*: niskie kompetencje społeczne przydatne na rynku pracy z racji uwarunkowań historycznych (tereny popegeerowskie), niedogodne połączenia komunikacji publicznej z centrum gminy i stolicą powiatu, *skutek*: wysoki odsetek osób pozostających bez pracy),

ograniczenie ubóstwa (przyczyna: brak pracy, niskie emerytury, niskie dochody, nieporadność życiowa, uzależnienie od alkoholu, skutek: wysoki odsetek osób pobierających zasiłki stałe oraz zasiłki w formie pomocy finansowej, rzeczowej i zasiłki stałe),

- **eliminacja przestępstw i zachowań chuligańskich** (przyczyna: brak pracy, spożywanie alkoholu, wpływ otoczenia, niewystarczająca ilość patroli policyjnych, brak konsekwencji działań policji, skutek: wysoki odsetek przestępstw stwierdzonych, wybryki chuligańskie),
- **poprawa poziomu edukacji** (przyczyna: brak świadomości oraz odpowiedniej opieki rodziców, skutek: bardzo wysoki odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym niekończących szkoły)

III.6.2 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

III.6.2.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP

- **zwiększenie skłonności mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej** (przyczyna: struktura społeczna (duży udział osób w wieku emerytalnym), niska poziom kompetencji biznesowych, relatywnie niski kapitał własny (brak środków finansowych na rozwój), skutek: niski poziom przedsiębiorczości, brak nowotworzonych podmiotów gospodarczych)

Powyższe potrzeby rewitalizacyjne nie dotyczą terenu powojkowego JA17-TP.

III.6.2.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW

Po zobjektywizowaniu danych ilościowych poprzez pogłębienie diagnozy, w tym wywiady bezpośrednie w trackie spaceru studyjnego nie zidentyfikowano potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej. Na terenie podobszaru rewitalizacji działa pręźnie fundacja oraz przedsiębiorstwo produkcyjne będące główną osią rozwoju gospodarczego przedmiotowego obszaru.

III.6.3 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

III.6.3.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.3.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW

- **obniżenie odsetka gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych** (przyczyna: koszty wykonania indywidualnych przyłączy, skutek: potencjalne zanieczyszczenie wód oraz gleby)

III.6.4 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.5 Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

III.6.5.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP

- **przebudowa lub modernizacja budynków i obiektów powojkowych wraz z nadaniem im nowych funkcji społecznych** (*przyczyna*: opuszczone, nieużytkowane i zdegradowane technicznie budynki powojkowe, *skutek*: dekapitalizacja składników majątku, niska estetyka obiektów, niewykorzystane obiekty budowlane),
- **zmiana zagospodarowania terenów powojkowych wraz z nadaniem im nowych funkcji społecznych** (*przyczyna*: opuszczone, nieużytkowane tereny powojkowe, *skutek*: niewykorzystane, atrakcyjnie położone tereny w centrum miasta),
- **budowa oraz modernizacja ciągów pieszo-rowerowych** (*przyczyna*: brak środków finansowych w budżecie gminy, *skutek*: niebezpieczeństwo wystąpienia kolizji lub wypadków, utrudnienia dla poruszających się pojazdów, pieszych i rowerzystów)

III.6.5.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW

- **zagospodarowanie terenów nad Jeziorem Ciemino** (*przyczyna*: brak środków finansowych w budżecie gminy, *skutek*: ograniczone możliwości korzystania z atrakcyjnych terenów przyległych do jeziora, niski poziom bezpieczeństwa publicznego),
- **przebudowa lub modernizacja budynków przemysłowych wraz z nadaniem im nowych funkcji społecznych** (*przyczyna*: opuszczone, nieużytkowane i zdegradowane technicznie budynki przemysłowe, *skutek*: dekapitalizacja składników majątku, niska estetyka obiektów, niewykorzystane obiekty budowlane).

III.6.6 Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)

III.6.6.1 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne posiadające ze sobą wspólne granice: JA4-ZOM, JA5 ZOM, JA6-ZOM oraz JA17-TP

- **atrakcyjna lokalizacja** fragmentu terytorium gminy stanowiącego wyznaczony podobszar rewitalizacji (OR) – centrum miasta,
- **atrakcyjnie położone tereny, budynki oraz obiekty powojkowe,**
- **dostępność komunikacyjna,**
- **dostęp do lokali użytkowych** pod działalność gospodarczą,
- uporządkowany **ład urbanistyczny**

III.6.6.2 Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA14-ZOW

- **atrakcyjna lokalizacja** fragmentu terytorium gminy stanowiącego wyznaczony podobszar rewitalizacji (OR) – bliskość jeziora oraz lasów
- **prężnie funkcjonująca organizacja pozarządowa**

IV. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI (OR) PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizję stanu obszaru rewitalizacji (OR) po przeprowadzeniu rewitalizacji można zdefiniować jako stan docelowy, do jakiego dąży się w wyniku realizacji programu rewitalizacji gminie. Innymi słowy jest to swoista „fotografia” (obraz) obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji w przyjętym horyzoncie czasowym. W przypadku niniejszego dokumentu jest to rok 2026. Wizja określona została w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie i wynikające z niej potrzeby rewitalizacyjne oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR). Wizja stanu obszaru rewitalizacji (OR) brzmi: **Obszar po przeprowadzonym procesie rewitalizacji w 2026 roku będzie miejscem atrakcyjnym turystycznie, bezpiecznym, pozwalającym na większe wykorzystanie dziedzictwa historycznego obszaru, świadomości historycznej oraz ekologicznej mieszkańców, co wpłynie na wzmocnienie lokalnych potencjałów kulturowych.**

Cele rewitalizacji przedstawione w niniejszym dokumencie powiązane są ściśle z wnioskami wynikającymi z części diagnostycznej oraz **wynikają z wizji stanu obszaru rewitalizacji (OR)** po przeprowadzeniu rewitalizacji, **stanowiącej rdzeń opracowania**. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb rewitalizacyjnych. Do poszczególnych celów przypisano **kierunki działań** odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Uprzednio przeprowadzona diagnoza uwidoczniła także złożoność problemów występujących w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji. w ramach „Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016 - 2026” sformułowano następujące cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań:

Schemat 1 Cele rewitalizacji i kierunki działań

VI. PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Program rewitalizacji powinien zawierać **listę planowanych, podstawowych projektów rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja założonych celów rewitalizacji oraz przypisanych im kierunków działań nie będzie możliwa. w programie rewitalizacji należy ująć także charakterystykę **pozostałych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych** tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu.

VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono listę podstawowych projektów rewitalizacyjnych.

PROJEKT 1.1.1	
Tytuł projektu	Wieloletni program wyjścia z długotrwałego bezrobocia i ubóstwa
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.1 - Aktywizacja osób bezrobotnych, dotkniętych ubóstwem oraz niepełnosprawnych
Podmiot realizujący projekt	Organizacja pozarządowa i/ lub Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM
Szacowana wartość projektu	100 000,00 zł rocznie
Planowane źródło finansowania projektu	Środki własne gminy, EFS, Starosta Powiatowy w Szczecinku
Okres realizacji projektu w latach	2018 - 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Uruchomienie zgodnie z zasadami współpracy z organizacjami pozarządowymi zmierzającej do wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych dotkniętych ubóstwem. Współpraca zostanie zaplanowana w układzie wieloletnim w ramach programu wyjścia z długotrwałego bezrobocia i ubóstwa. W ramach zadania - przeprowadzenie szkoleń dla bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem na rynku pracy.
Prognozowane rezultaty (efekty realizacji projektu)	Zmniejszenie odsetka osób długotrwale bezrobotnych i dotkniętych ubóstwem.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Szczecinku.

PROJEKT 1.1.2	
Tytuł projektu	Renowacja i zmiana przeznaczenia budynku byłej gorzelni na cele społeczne i edukacyjne.
Sfera oddziaływania	społeczna, funkcjonalno-przestrzenna, gospodarcza, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.1 - Aktywizacja osób bezrobotnych, dotkniętych ubóstwem oraz niepełnosprawnych
Podmiot realizujący projekt	Fundacja im Stanisława Karłowskiego
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, Juchowo 54a, dz. Nr 2/15
Szacowana wartość projektu	4 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne fundacji
Okres realizacji projektu	2018 – 2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Obiekt byłej gorzelni jest zlokalizowany w centralnym miejscu byłego folwarku i PGR w Juchowie. Dotychczas pełni on funkcje mieszkalne, funkcje obiektu produkcyjnego i edukacyjnego. Dotychczasowe funkcje produkcyjne budynku gorzelni zostaną przeniesione po zakończeniu inwestycji do nowopowstającej infrastruktury ZAZ. Dzięki temu budynkowi gorzelni zostaną nadane nowe funkcje wpisujące się w działalność społeczną i edukacyjną Fundacji im. Stanisława Karłowskiego.
Prognozowane rezultaty	Budynek byłej gorzelni będzie służył do realizacji aktywności edukacyjnych oraz kontynuacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych, które nie będą kwalifikowały się do pracy w Zakładzie Aktywności Zawodowej.
Sposób oceny rezultatów	Ilość organizowanych przedsięwzięć w ciągu roku kalendarzowego oraz ilość osób korzystających z aktywności realizowanych na bazie zrealizowanej inwestycji.

PROJEKT 1.2.1	
Tytuł projektu	„Bezpieczna Gmina” – wspólne patrole Straży Miejskiej i Policji
Sfera oddziaływania	społeczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.2.2, 1.2.3
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.2 – Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, JA4-ZOM, JA5-ZOM, JA6-ZOM, JA17-TP
Szacowana wartość projektu	80 000 zł rocznie
Planowane źródło finansowania projektu	Środki własne gminy
Okres realizacji projektu w latach	2017 – 2025
Opis/zakres realizowanych zadań	Organizacja, utrzymanie i przeprowadzanie dodatkowych łączonych patroli Straży Miejskiej i Policji w szczególności w trakcie trwania imprez gminnych i wzmożonego ruchu turystycznego.
Prognozowane rezultaty (efekty realizacji projektu)	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego w tym zmniejszenie ilości przestępstw oraz wykroczeń o charakterze chuligańskim.
Sposób oceny rezultatów	Raport poziomu bezpieczeństwa publicznego na podstawie danych statystycznych Policji i Straży Miejskiej.

PROJEKT 1.2.2	
Tytuł projektu	Szkolenie dla OSP, Strażników Miejskich oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.2.1, 1.2.3
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.2 – Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA4-ZOM, JA17-TP, JA14-ZOW
Szacowana wartość projektu	10 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFS, środki własne gminy
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Szkolenie kadry z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej OSP, Strażników Miejskich oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie.
Prognozowane rezultaty	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.
Sposób oceny rezultatów	Statystyki Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie, Straży Miejskiej w Bornem Sulinowie.

PROJEKT 1.2.3	
Tytuł projektu	Stworzenie Punktu Ratownictwa Medycznego
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.2.1, 1.2.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.2 – Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo, Zakład Opieki Zdrowotnej w Bornem Sulinowie
Lokalizacja projektu	JA4-ZOM
Szacowana wartość projektu	1 200 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy, środki własne ZOZ
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Remont i adaptacja pomieszczeń ZOZ z przeznaczeniem na stworzenie w Bornem Sulinowie Punktu Ratownictwa Medycznego. Ze względu na długi czas oczekiwania na służby medyczne, konieczne jest stworzenie punktu ratownictwa w Bornem Sulinowie.
Prognozowane rezultaty	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.
Sposób oceny rezultatów	Ilość osób korzystających z Punktu Ratownictwa Medycznego.

PROJEKT 1.3.1	
Tytuł projektu	Stworzenie Świetlicy Socjoterapeutycznej lub środowiskowej
Sfera oddziaływania	Społeczna
Komplementarność problemowa	Projekt 2.3.1
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.3 - Wsparcie rodzin w procesie wychowawczym
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy
Lokalizacja projektu	JA17-TP
Szacowana wartość projektu	2 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Remont i adaptacja opuszczonych budynków oraz zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na utworzenie w Bornem Sulinowie Świetlicy Socjoterapeutycznej. Wyremontowane budynki przeznaczone zostaną na działalność oświatową i socjalną.
Prognozowane rezultaty	Poprawa wyników nauczania i zmniejszony odsetek uczniów nieuzyskujących promocji do kolejnej klasy. Nadanie nowej funkcji i przywrócenie do użytkowania na cele społeczne obiektów powojkowych.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdanie z Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie oraz sprawozdania z placówek oświatowych na terenie gminy.

PROJEKT 2.1.1	
Tytuł projektu	Budowa strzelnicy sportowo-rekreacyjnej w Bornem Sulinowie
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno – funkcjonalna, gospodarcza
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2, 3.2.1, 3.2.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.1 – Rozwój turystyki paramilitarnej
Podmiot realizujący projekt	Organizacje pozarządowe
Lokalizacja projektu	JA17-TP
Szacowana wartość projektu	3 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki NGO
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Budowa pełnowymiarowej strzelnicy sportowo-rekreacyjnej. Jedyna w regionie strzelnica, z której korzystać będą mogły zarówno instytucje jak i osoby prywatne. Koncepcja strzelnicy obejmuje również wyszkolenie kadry instruktorskiej jak i zabezpieczenie broni.
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości infrastruktury powojсковych terenów Bornego Sulinowa oraz nadanie mu nowych funkcji, wykorzystanie do celów społecznych oraz sportowo-rekreacyjnych m.in. poprzez organizację imprez, przeprowadzanie szkoleń, zagospodarowanie czasu wolnego zarówno mieszkańców, jak i turystów.
Sposób oceny rezultatów	Ilość osób korzystających ze strzelnicy

PROJEKT 2.1.2	
Tytuł projektu	Stworzenie „Miasteczka Militarynego”
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno – funkcjonalna, gospodarcza
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.1, 2.2.1, 2.2.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.1 – Rozwój turystyki paramilitarnej
Podmiot realizujący projekt	Organizacje pozarządowe, Gmina Borne Sulinowo, prywatni przedsiębiorcy
Lokalizacja projektu	JA17-TP
Szacowana wartość projektu	4 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, NGO środki, własne gminy, środki prywatnych przedsiębiorców
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Remont, adaptacja budynków oraz zagospodarowanie terenu powojkowego z przeznaczeniem na stworzenie „Miasteczka Militarynego”, wykorzystując potencjał historyczny miejscowości.
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości infrastruktury powojkowych terenów Bornego Sulinowa oraz wykorzystanie do celów społecznych m.in. poprzez organizację imprez militarynych, zagospodarowanie czasu wolnego zarówno mieszkańców, jak i turystów, stworzenie nowych miejsc pracy.
Sposób oceny rezultatów	Ilość osób korzystających z atrakcji „Miasteczka Militarynego”, ilość organizowanych imprez.

PROJEKT 2.2.1	
Tytuł projektu	Stworzenie Centrum Trzech Kultur
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno – funkcjonalna, gospodarcza
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.1, 2.1.2, 2.2.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.2 – Budowa tożsamości regionalnej w oparciu o dziedzictwo historyczne gminy
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy
Lokalizacja projektu	JA17-TP
Szacowana wartość projektu	4 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy, środki NGO, środki prywatnych przedsiębiorców
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Remont i adaptacja opuszczonych budynków oraz zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Trzech Kultur: Polskiej, Radzieckiej i Niemieckiej. Wyremontowane budynki przeznaczone zostaną na działalność gospodarczą (w tym gastronomiczną) oraz kulturalną.
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości infrastruktury powojennych terenów Bornego Sulinowa, wykorzystanie do celów społecznych (miejsce o znaczeniu kulturowym), stworzenie nowych miejsc pracy.
Sposób oceny rezultatów	ilość osób korzystających z Centrum Trzech Kultur

PROJEKT 2.2.2	
Tytuł projektu	Historia wśród przyrody
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno – funkcjonalna, gospodarcza
Komplementarność problemowa	Projekty: 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.2 – Budowa tożsamości regionalnej w oparciu o dziedzictwo historyczne gminy
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, wzdłuż odcinka umocnień fortyfikacyjnych Wału Pomorskiego pomiędzy miejscowościami Dąbrowica i łącznie w Gminie Borne Sulinowo
Szacowana wartość projektu	5 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy, środki NGO, prywatni przedsiębiorcy
Okres realizacji projektu	2018 – 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	<p>Projekt obejmuje budowę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – punktu informacyjno-kasowego z barem, zapleczem sanitarnym oraz pomieszczeniami magazynowymi, – budynku stylizowanego na bunkier poligonowy, – muzeum militarnego z systemem podziemnym, – wieży widokowej, – parkingu <p>oraz utwardzeniu dróg dojazdowych, chodników, ścieżek. Planowane jest również stworzenie placu pokazowego dla sprzętu wojskowego, rekonstrukcji militarnych, pikników edukacyjnych. Uzupełnienie stanowić będą obiekty małej architektury: ławki, altany, stoły piknikowe, tablice informacyjne i historyczne</p>
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości infrastruktury terenów Gminy Borne Sulinowo, stworzenie nowych miejsc pracy, stworzenie nowego produktu turystycznego i historycznego Gminy, wykorzystującego jej wyjątkowy potencjał.
Sposób oceny rezultatów	Ilość osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury.

PROJEKT 2.3.1	
Tytuł projektu	Wieloletni program edukacji ekologicznej
Sfera oddziaływania	Społeczna, środowiskowa
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.3.1, 2.3.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.3 – Poprawa świadomości ekologicznej i zachowań proekologicznych
Podmiot realizujący projekt	Fundacja im. Stanisława Karłowskiego
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, Juchowo 54a
Szacowana wartość projektu	100 000,00 zł rocznie
Planowane źródło finansowania projektu	EFS, środki własne
Okres realizacji projektu w latach	2018 - 2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Organizacja weekendowych warsztatów dla rodzin z zakresu rolnictwa ekologicznego; związków i zależności pomiędzy działaniem człowieka a przyrodą; godnego traktowanie zwierząt; świadomego korzystania z zasobów środowiska naturalnego; praktykowania zdrowego sposobu odżywiania się i wyrabiania dobrych nawyków żywieniowych. Realizacja warsztatów będzie alternatywną, atrakcyjną dla dzieci i młodzieży formą przekazywania wiedzy względem szkolnych form kształcenia.
Prognozowane rezultaty (efekty realizacji projektu)	Stałe ponoszenie świadomości i wiedzy z zakresu tematycznego objętego warsztatami.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania roczne Fundacji im. Stanisława Karłowskiego.

PROJEKT 2.3.2	
Tytuł projektu	Centrum Informacyjno – Edukacyjne „Dom Leśnika”
Sfera oddziaływania	społeczna, funkcjonalno-przestrzenna, techniczna, środowiskowa
Komplementarność problemowa	Projekty: 1.3.1, 2.3.1
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 2.3 – Poprawa świadomości ekologicznej i zachowań proekologicznych
Podmiot realizujący projekt	Fundacja im Stanisława Karłowskiego
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, Juchowo 54a, dz. Nr 2/15
Szacowana wartość projektu	3 000 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne fundacji
Okres realizacji projektu	2018 – 2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Przebudowa zabytkowego budynku, zwanego lokalnie „Domem Leśnika”, na potrzeby Centrum Informacyjno – Edukacyjnego w Juchowie. Utworzenie Centrum Informacyjno – Edukacyjnego pozwoli na rozwój działań pożytku publicznego - oferty kształcenia ekologicznego, przedsięwzięć społecznych i prezentacji dobrych praktyk bazujących na rolnictwie ekologicznym. Inwestycja polega na przebudowie i rozbudowie istniejącego budynku w celu nadania mu nowej funkcji.
Prognozowane rezultaty	Rozszerzenia oferty fundacji w obszarze ekologii i wsparcia systemu edukacji ekologicznej. Rozszerzenie oferty fundacji o miejsca noclegowe oraz większą liczbę uczestników podejmowanych działań. Zwiększenie ilości zorganizowanych wizyt studyjnych, warsztatów, wymian szkolnych, sympozjów, konferencji i seminariów dla większej liczby osób.
Sposób oceny rezultatów	Ilość organizowanych przedsięwzięć w ciągu roku kalendarzowego oraz ilość osób korzystających z aktywności realizowanych na bazie zrealizowanej inwestycji.

PROJEKT 3.1.1	
Tytuł projektu	Budowa chodnika wzdłuż ul. Orła Białego.
Sfera oddziaływania	Techniczna
Komplementarność problemowa	Projekt 3.1.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.1 - Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA4-ZOM
Szacowana wartość projektu	70 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy, środki Powiatu Szczecineckiego
Okres realizacji projektu	2018 – 2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Budowa chodników o długości do 1000 m przy ulicy Orła Białego wzdłuż ścieżki spacerowej dotyczącej historii oraz walorów przyrodniczych miejscowości.
Prognozowane rezultaty	Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego, poprawa infrastruktury drogowej.
Sposób oceny rezultatów	Roczne raporty policji z zakresu zdarzeń związanych z bezpieczeństwem publicznym w miejscu realizacji projektu oraz protokół odbioru końcowego robót.

PROJEKT 3.1.2	
Tytuł projektu	Zagospodarowanie zdegradowanego terenu na terenie powojkowym w okolicy ulicy Wojska Polskiego
Sfera oddziaływania	Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna
Komplementarność problemowa	Projekt 3.1.1,
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.1 - Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja	JA5-ZOM
Szacowana wartość przedsięwzięcia	6 mln zł
Planowane źródło finansowania przedsięwzięcia	EFRR, środki własne gminy
Okres realizacji przedsięwzięcia	2018-2020
Opis / zakres realizowanych działań	Poprawa jakości dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (kanalizacja deszczowa, oświetlenie drogowe energooszczędne) w obszarze rewitalizowanym. Poszczególne odcinki dróg nie przekroczą długości 1 km
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja gospodarcza i tworzenie miejsc pracy na terenie powojkowym, zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego, poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie
Sposób oceny rezultatów	Długość dróg, chodników i sieci kanalizacji deszczowej, ilość punktów oświetlenia energooszczędnego

PROJEKT 3.2.1	
Tytuł projektu	Utworzenie terenu sportowo-rekreacyjnego nad j. Ciemino
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna, przestrzenno – funkcjonalna,
Komplementarność problemowa	Projekt 2.1.1, 2.1.2, 3.2.2
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.2 - Modernizacja miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA14-ZOW, m. Łączno
Szacowana wartość projektu	300 000,- zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy
Okres realizacji projektu	2018 – 2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Utworzenie terenu sportowo-rekreacyjnego nad j. Ciemino w m. Łączno na dz. nr 80/1 (obręb Łączno). Budowa plaży, pomostu, budynków małej architektury (altany, przebieralnia, miejsce na ognisko, oraz boiska do piłki siatkowej).
Prognozowane rezultaty	Inwestycja poprawi jakość oraz urozmaici wypoczynek nad jeziorem mieszkańcom oraz wczasowiczom podczas w okresie letnim
Sposób oceny rezultatów	Raport sezonowy z poziomu wykorzystania infrastruktury kąpieliska.

PROJEKT 3.2.2	
Tytuł projektu	Budowa strefy aktywnego wypoczynku
Sfera oddziaływania	<u>społeczna, funkcjonalno-przestrzenna, techniczna</u>
Komplementarność problemowa	Projekt 2.1.1, 2.1.2, 3.2.1
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.2 - Modernizacja miejsc użyteczności publicznej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Borne Sulinowo
Lokalizacja projektu	JA6-ZOM, Al. Niepodległości za budynkiem Centrum Kultury i Rekreacji
Szacowana wartość projektu	6 mln zł
Planowane źródło finansowania projektu	EFRR, środki własne gminy
Okres realizacji projektu	2018 – 2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Budowa na terenie dawnego asfaltowego placu defilad wojsk radzieckich amfiteatru, fontanny, skateparku, toru do parkouru, pumptracku, toru rowerowego, ścianki wspinaczkowej zewnętrznej, parku linowego dla dzieci, lodowiska stałego, dwóch wiat rekreacyjnych, oświetlenia terenu wraz z podłączeniem obiektów w niezbędne media oraz wykonaniem infrastruktury towarzyszącej. Usunięcie nawierzchni asfaltowej placu oraz rewaloryzacja i odnowienie terenów zielonych, tworzenie nowych terenów zieleni uporządkowanej.
Prognozowane rezultaty	Nowe wykorzystanie terenu do celów społecznych m.in. poprzez organizację imprez miejskich. Nadanie nowej funkcji społecznej rekreacyjno-sportowej zagospodarowanemu terenowi. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, odnowienie terenów zieleni.
Sposób oceny rezultatów	Ilość organizowanych imprez miejskich w ciągu roku kalendarzowego oraz ilość osób korzystających z atrakcji strefy aktywnego wypoczynku, m.in. fontanny miejskiej, obiektów sportowych i małej architektury.

VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono listę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.1.1	
Opis typu przedsięwzięcia	Zagospodarowanie zdegradowanego terenu w okolicy ulic Leona Kruczkowskiego, Rzemieślniczej, Towarowej, Wodociągowej, Orła Białego, Kolejowej, części Al. Niepodległości
Sfera oddziaływania	Techniczna, środowiskowa
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.1 - Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
Lokalizacja	JA4-ZOM
Opis / zakres realizowanych działań	Poprawa jakości dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (kanalizacja deszczowa, oświetlenie drogowe energooszczędne) w obszarze rewitalizowanym, zagospodarowanie terenu zielenią
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja gospodarcza i tworzenie miejsc pracy na terenie powojkowym, poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.1.2	
Opis typu przedsięwzięcia	Modernizacja dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Sfera oddziaływania	Techniczna, środowiskowa
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.1 - Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
Lokalizacja	JA14-ZOW
Opis / zakres realizowanych działań	Poprawa jakości dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie drogowe energooszczędne) w obszarze rewitalizowanym
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.1.3	
Opis typu przedsięwzięcia	Modernizacja dróg i chodników części ul. Sosnowej; ul. Wyszyńskiego, Słowackiego, Mickiewicza
Sfera oddziaływania	<u>Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna</u>
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.1 - Poprawa stanu i rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
Lokalizacja	JA6-ZOM
Opis / zakres realizowanych działań	Poprawa jakości dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (kanalizacja deszczowa) w obszarze rewitalizowanym
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego, poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.2.1	
Opis typu przedsięwzięcia	Rozwój terenów zieleni
Sfera oddziaływania	<u>Przestrzenno-funkcjonalna, społeczna, środowiskowa</u>
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 3.2 - Modernizacja miejsc użyteczności publicznej
Lokalizacja	JA5-ZOM, JA6-ZOM
Opis / zakres realizowanych działań	Rewaloryzacja / odnowienie terenów zielonych, tworzenie nowych terenów zieleni uporządkowanej, tworzenie i odnowienie połączeń pomiędzy istniejącymi terenami zieleni
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie, zapobieganie fragmentacji terenów zieleni, rewitalizacja terenów zieleni

VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 narzucają obowiązek ujęcia w programie rewitalizacji mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania. **Komplementarność** projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na potrzeby opracowania programu rewitalizacji należy rozumieć jako **wzajemne dopełnianie się interwencji prowadzące do osiągnięcia wcześniej wyznaczonych celów rewitalizacji**. w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026” zapewniono komplementarności projektów rewitalizacyjnych we wszystkich wymaganych w Wytycznych wymiarach.

VII.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. **Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ma służyć temu, by **program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały obszar rewitalizacji** (nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Ujęte w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026” **projekty rewitalizacyjne, oddziaływać będą na cały obszar rewitalizacji** dzięki ich równomiernemu, przestrzennemu rozłożeniu oraz wzajemnemu „przestrzennemu dopełnianiu się”. Zachowanie komplementarności problemowej wykazano w Rozdziale VI. „Projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, w wierszu „Lokalizacja projektu” wskazując konkretne podobszary obszaru rewitalizacji (OR).

VII.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji takich projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się **wzajemnie dopełniały tematycznie**, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we **wszystkich niezbędnych aspektach** (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma **przeciwdziałać fragmentacji działań** (np. tzw. „rewitalizacji technicznej” czy „rewitalizacji społecznej” – określeń często błędnie stosowanych) koncentrując uwagę na **całościowym spojrzeniu** na przyczyny kryzysu obszaru rewitalizacji.

Poszczególne **projekty rewitalizacyjne** ujęte w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”, **uzupełniają się tematycznie oraz oddziałują na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych sferach**, tj., społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Zachowanie komplementarności problemowej wykazano w Rozdziale VI. „Projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, w wierszu „Komplementarność problemowa” wskazując na powiązania z konkretnymi projektami.

VII.3. Komplementarność proceduralno - instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Dla zapewnienia **komplementarności proceduralno-instytucjonalnej** niezbędne jest **osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle**. Zachowanie komplementarności proceduralno – instytucjonalnej wykazano w Rozdziale XI. System wdrażania, monitorowania oraz sposób modyfikacji programu rewitalizacji.

VII.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa sprowadza się do **zachowania ciągłości programowej** polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności w latach 2007-2013. Ujęte w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo z na lata 2016-2026” projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2007-2013. Przedsięwzięcia polegające na stworzeniu „Miasteczka Militarnego”, budowie Centrum Trzech Kultur czy uruchomieniu projektu Historia wśród przyrody, stanowią rozwinięcie projektu „Promocja lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego oraz historycznego miasta i gminy Borne Sulinowo poprzez wykonanie filmu promocyjnego” w ramach PROW 2007-2013 LEADER Małe projekty realizowanego w latach 2013 – 2014. Ponadto stworzenie Centrum Trzech Kultur stanowi kontynuację i rozwinięcie przedsięwzięć realizowanych w roku 2013 w ramach PROW 2007-2013 LEADER Małe projekty pod nazwą „Promocja cennego dziedzictwa historycznego i kulturowego Gminy Borne Sulinowo poprzez wydanie albumu okolicznościowego” oraz „Promocja walorów przyrodniczych, historycznych i kulturowych gminy Borne Sulinowo poprzez wydanie materiałów promocyjnych”. Rozwinięciem realizowanego z środków PROW 2007-2013 w 2014 roku projektu „Włóczykije północy” – stanowiącego kontynuację projektu partnerskiego kilku grup LGD z terenu woj. Zachodniopomorskiego są projekty polegające na budowie strzelnicy sportowo – rekreacyjnej w Bornem Sulinowie, stworzeniu „Miasteczka militarnego” oraz Centrum Trzech Kultur. Natomiast projekt realizowany w 2014 roku w ramach PROW 2007-2013, LEADER, Małe projekty pod nazwą "Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego Bornego Sulinowa

poprzez wykonanie ścieżki spacerowej "Historia w graffiti" odnajdzie swoje rozwinięcie w projekcie stworzenia Centrum Trzech Kultur. Kontynuacją projektu realizowanego w 2014 roku w ramach PROW 2007-2013, działanie "Odnowa i rozwój wsi" pod nazwą "Urządzenie placu zabaw przy Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie" jest projekt polegający na budowie strefy aktywnego wypoczynku.

VII.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności w latach 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na **konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia** ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Komplementarność źródeł finansowania oznacza także **zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania** projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Planowane główne źródła finansowania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026” przedstawiają się następująco:

- a. **EFRR**: Projekty: 1.1.3, 1.2.3, 1.3.1, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2, 2.3.2, 3.1.1, 3.1.2, 3.2.1, 3.2.2
- b. **EFS**: Projekty: 1.1.2, 1.2.2, 2.3.1
- c. **Środki własne gminy**: Projekty: 1.1.1, 1.2.1

VIII. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE w ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Ramy finansowe powinny wskazywać potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł. Podstawą do określenia ram finansowych powinny być: zakres przedmiotowy i podmiotowy poszczególnych projektów / przedsięwzięć rewitalizacyjnych, horyzont czasowy obowiązywania programu oraz przegląd instrumentów realizacyjnych występujących na szczeblach lokalnym, regionalnym oraz krajowym.

Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026” przedstawia Tabela 13.

Tabela 13. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
1.	PROJEKT 1.1.1 Wieloletni program wyjścia z długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Uruchomienie zgodnie z zasadami współpracy z organizacjami pozarządowymi zmierzającej do wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych dotkniętych ubóstwem. Współpraca zostanie zaplanowana w układzie wieloletnim w ramach programu wyjścia z długotrwałego bezrobocia i ubóstwa. W ramach zadania - przeprowadzenie szkoleń dla bezrobotnych zgodnie z zapotrzebowaniem na rynku pracy..	Organizacja pozarządowa i/ lub Gmina Borne Sulinowo	2018 - 2023	0,1mln PLN rocznie	Środki własne gminy
2.	PROJEKT 1.1.2 Renowacja i zmiana przeznaczenia budynku byłej gorzelni na cele społeczne i edukacyjne.	Obiekt byłej gorzelni jest zlokalizowany w centralnym miejscu byłego folwarku i PGR w Juchowie. Dotychczas pełni on funkcje mieszkalne, funkcje obiektu produkcyjnego i edukacyjnego. Dotychczasowe funkcje produkcyjne budynku	Fundacja im Stanisława Karłowskiego	2018 – 2020	4,0 mln PLN	EFRR

		gorzelni zostaną przeniesione po zakończeniu inwestycji do nowopowstającej infrastruktury ZAZ. Dzięki temu budynkowi gorzelni zostaną nadane nowe funkcje wpisującej się w działalność społeczną i edukacyjną Fundacji im. Stanisława Karłowskiego.				
3.	PROJEKT 1.2.1 „Bezpieczna Gmina” – wspólne patrole Straży Miejskiej i Policji	Organizacja, utrzymanie i przeprowadzanie dodatkowych łączonych patroli Straży Miejskiej i Policji w szczególności w trakcie trwania imprez gminnych i wzmożonego ruchu turystycznego.	Gmina Borne Sulinowo	2017 – 2025	0,08 mln PLN rocznie	Środki własne gminy
4.	PROJEKT 1.2.2 Szkolenie dla OSP, Strażników Miejskich oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej	Szkolenie kadry z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej OSP, Strażników Miejskich oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Bornem Sulinowie.	Gmina Borne Sulinowo	2018 – 2023	0,01 mln PLN	EFS

5.	PROJEKT 1.2.3 Stworzenie Punktu Ratownictwa Medycznego	Remont i adaptacja pomieszczeń ZOZ z przeznaczeniem na stworzenie w Bornem Sulinowie Punktu Ratownictwa Medycznego. Ze względu na długi czas oczekiwania na służby medyczne, konieczne jest stworzenie punktu ratownictwa w Bornem Sulinowie.	Gmina Borne Sulinowo, Zakład Opieki Zdrowotnej w Bornem Sulinowie	2018 – 2023	1,2 mln PLN	EFRR
6.	PROJEKT 1.3.1 Stworzenie Świetlicy Socjoterapeutycznej lub środowiskowej	Remont i adaptacja opuszczonych budynków oraz zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na utworzenie w Bornem Sulinowie Świetlicy Socjoterapeutycznej. Wyremontowane budynki przeznaczone zostaną na działalność oświatową i socjalną	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy	2018 - 2023	2,0 mln PLN	EFRR
7.	PROJEKT 2.1.1 Budowa strzelnicy sportowo-rekreacyjnej w Bornem Sulinowie	Budowa pełnowymiarowej strzelnicy sportowo-rekreacyjnej. Jedyna w regionie strzelnica, z której korzystać będą mogły zarówno instytucje jak i osoby prywatne. Koncepcja strzelnicy obejmuje również wyszkolenie kadry instruktorskiej jak i zabezpieczanie broni.	Organizacje pozarządowe	2018 – 2023	3,0 mln PLN	EFRR
8.	PROJEKT 2.1.2	Remont, adaptacja budynków oraz zagospodarowanie terenu powojkowego z przeznaczeniem	Organizacje pozarządowe, Gmina Borne	2018 – 2023	4,0 mln PLN	EFRR

	Stworzenie „Miasteczka Militarynego”	na stworzenie „Miasteczka Militarynego”, wykorzystując potencjał historyczny miejscowości.	Sulinowo, prywatni przedsiębiorcy			
9.	PROJEKT 2.2.1 Stworzenie Centrum Trzech Kultur	Remont i adaptacja opuszczonych budynków oraz zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Trzech Kultur: Polskiej, Radzieckiej i Niemieckiej. Wyremontowane budynki przeznaczone zostaną na działalność gospodarczą (w tym gastronomiczną) oraz kulturalną.	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy	2018 – 2023	4,0 mln PLN	EFRR
10	PROJEKT 2.2.2 Historia wśród przyrody	Projekt obejmuje budowę: <ul style="list-style-type: none"> – punktu informacyjno-kasowego z barem, zapleczem sanitarnym oraz pomieszczeniami magazynowymi, – budynku stylizowanego na bunkier poligonowy, – muzeum militarynego z systemem podziemnym, – wieży widokowej, – parkingu oraz utwardzeniu dróg dojazdowych, chodników, ścieżek.	Gmina Borne Sulinowo, organizacje pozarządowe, prywatni przedsiębiorcy	2017 – 2023	5,0 mln PLN	EFRR

		Planowane jest również stworzenie placu pokazowego dla sprzętu wojskowego, rekonstrukcji militarnych, pikników edukacyjnych. Uzupelnienie stanowić będą obiekty małej architektury: ławki, altany, stoły piknikowe, tablice informacyjne i historyczne				
11	PROJEKT 2.3.1 Wieloletni program edukacji ekologicznej	Organizacja weekendowych warsztatów dla rodzin z zakresu rolnictwa ekologicznego; związków i zależności pomiędzy działaniem człowieka a przyrodą; godnego traktowanie zwierząt; świadomego korzystania z zasobów środowiska naturalnego; praktykowania zdrowego sposobu odżywiania się i wyrabiania dobrych nawyków żywieniowych.	Fundacja im. Stanisława Karłowskiego	2018 – 2023	0,1 mln PLN rocznie	EFS
12	PROJEKT 2.3.2 Centrum Informacyjno – Edukacyjne „Dom Leśnika”	Przebudowa zabytkowego budynku, zwanego lokalnie „Domem Leśnika”, na potrzeby Centrum Informacyjno – Edukacyjnego w Juchowie. Utworzenie Centrum Informacyjno – Edukacyjnego pozwoli na rozwój	Fundacja im Stanisława Karłowskiego	2018 – 2020	3,0 mln PLN	EFRR

		działań pożytku publicznego - oferty kształcenia ekologicznego, przedsięwzięć społecznych i prezentacji dobrych praktyk bazujących na rolnictwie ekologicznym. Inwestycja polega na przebudowie i rozbudowie istniejącego budynku w celu nadania mu nowej funkcji.				
13	PROJEKT 3.1.1 Budowa chodnika wzdłuż ul. Orła Białego.	Budowa chodników o długości do 1000 m przy ulicy Orła Białego wzdłuż ścieżki spacerowej dotyczącej historii oraz walorów przyrodniczych miejscowości.	Gmina Borne Sulinowo	2018 – 2020	0,07 mln PLN	EFRR
14	PROJEKT 3.1.2 Zagospodarowanie zdegradowanego terenu na terenie powojсковym w okolicy ulicy Wojska Polskiego	Poprawa jakości dróg i chodników wraz z infrastrukturą towarzyszącą (kanalizacja deszczowa, oświetlenie drogowe energooszczędne) w obszarze rewitalizowanym. Poszczególne odcinki dróg nie przekroczą długości 1 km	Gmina Borne Sulinowo	2018 - 2020	6,0 mln PLN	EFRR

15	PROJEKT 3.2.1 Utworzenie terenu sportowo-rekreacyjnego nad j. Ciemino	Utworzenie terenu sportowo-rekreacyjnego nad j. Ciemino w m. Łączno na dz. nr 80/1 (obręb Łączno). Budowa plaży, pomostu, budynków małej architektury (altany, przebieralnia, miejsce na ognisko, oraz boiska do piłki siatkowej).	Gmina Borne Sulinowo	2018 – 2020	0,3mln PLN	EFRR
16	PROJEKT 3.2.2 Budowa strefy aktywnego wypoczynku	Budowa na terenie dawnego asfaltowego placu defilad wojsk radzieckich amfiteatru, fontanny, skateparku, toru do parkouru, pumptracku, toru rowerowego, ścianki wspinaczkowej zewnętrznej, parku linowego dla dzieci, lodowiska stałego, dwóch wiat rekreacyjnych, oświetlenia terenu wraz z podłączeniem obiektów w niezbędne media oraz wykonaniem infrastruktury towarzyszącej. Usunięcie nawierzchni asfaltowej placu oraz rewaloryzacja i odnowienie terenów zielonych, tworzenie nowych terenów zieleni uporządkowanej.	Gmina Borne Sulinowo	2018 – 2020	6,0 mln PLN	EFRR

Źródło: opracowanie własne

IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ).

Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ nakłada Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Określa ona rodzaje dokumentów, dla których wymagane jest przeprowadzanie oceny oraz zasady jej przeprowadzania lub odstąpienia od niej.

W opinii organu przygotowującego projekt „Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”, nie stanowi on dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko, na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 zwrócono się z prośbą do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”. Zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiono stosowne uzasadnienie w tym zakresie. w przedmiotowym przypadku **odstąpienie to zostało uzgodnione** ze wskazanymi wyżej organami.

X. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Obowiązek uspołecznienia programu rewitalizacji wynika z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Partycypacja społeczna musi zostać uwzględniona na każdym etapie prac nad programem (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie oraz monitorowanie).

X.1. Diagnozowanie

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Borne Sulinowo miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR). Po przeprowadzeniu diagnozy i wyznaczeniu obszaru rewitalizacji (OR) przeprowadzone zostały konsultacje społeczne dokumentu w oparciu o uchwałę rady gminy w sprawie prowadzenia konsultacji społecznych, podjętej na podstawie art. 5a Ustawy o samorządzie gminnym.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Borne Sulinowo została udostępniona do wglądu w Urzędzie Miejskim w Bornem Sulinowie w dni robocze w godzinach pracy urzędu. Wersja elektroniczna diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Borne Sulinowo dostępna była na stronie internetowej Gminy Borne Sulinowo.

Konsultacje przeprowadzono w czterech terminach w formie bezpośrednich spotkań z mieszkańcami Gminy Borne Sulinowo w dniach od 25 sierpnia 2017r. do 31 sierpnia 2017r. w sali narad Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie przy Al. Niepodległości 6, 78-449 Borne Sulinowo.

Przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami Gminy Borne Sulinowo polegało na wyrażeniu opinii przez osoby uprawnione do udziału w konsultacjach poprzez ustne zgłaszanie uwag do przedmiotu konsultacji protokołowanych przez Zespół konsultacyjny.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych **nie wpłynęły żadne uwagi oraz propozycje** odnośnie opracowanej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Borne Sulinowo, w szczególności dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).

X.2. Programowanie

Ważnym elementem opracowania projektu „Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026” było aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej. Projekt programu poddany został konsultacjom społecznym w oparciu o uchwałę rady gminy w sprawie prowadzenia konsultacji społecznych, podjętej na podstawie art. 5a Ustawy o samorządzie gminnym.

Projekt przedmiotowego programu został udostępniony do wglądu w Urzędzie Miejskim w Bornem Sulinowie w dni robocze w godzinach pracy urzędu. Wersja elektroniczna dokumentu dostępna była na stronie internetowej Gminy Borne Sulinowo.

Konsultacje projektu dokumentu przeprowadzono w formie bezpośrednich spotkania z mieszkańcami Gminy Borne Sulinowo w dniu 08 września 2017 r. w sali narad Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie przy Al. Niepodległości 6, 78-449 Borne Sulinowo.

Przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami Gminy Borne Sulinowo polegało na wyrażeniu opinii przez osoby uprawnione do udziału w konsultacjach poprzez ustne zgłaszanie uwag do przedmiotu konsultacji protokołowanych przez Zespół konsultacyjny.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych nie wpłynęły opinie odnośnie opracowanego projektu „Program Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”.

X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji

Partycypacja społeczna uwzględniona została również w procesie wdrażania oraz monitorowania „Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”. Powołany został **Zespół ds. Rewitalizacji**, składający się z szerokiego grona osób reprezentujących różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej, którego zadaniem jest zarządzanie całym procesem rewitalizacji w gminie, w tym wdrażanie oraz monitorowanie programu. Więcej informacji na temat umocowania prawnego, składu oraz kompetencji Zespołu przedstawiono w kolejnym Rozdziale.

XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji wymaga osadzenia rewitalizacji w ogólnym systemie zarządzania rozwojem gminy oraz określenia kluczowych elementów jakimi są: system wdrażania, monitorowania i modyfikacji programu rewitalizacji. Umożliwia to z jednej strony skuteczną i efektywną realizację programu, z drugiej strony natomiast pozwala na optymalne wykorzystanie środków finansowych w celu zmaksymalizowania spodziewanych efektów. Ponadto, kompleksowy monitoring zapewnia również odpowiednią ocenę aktualności dokumentu oraz stopnia jego realizacji.

Program rewitalizacji powinien być dokumentem „żywym”, podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki rewitalizacji i wskazującym sposoby osiągnięcia założonych celów. Aby zaakceptowane przez radę gminy zapisy programu były realizowane, niezbędny jest organ odpowiedzialny za kompleksowy proces zarządzania procesem rewitalizacji. Ze względu na istotność programu rewitalizacji dla rozwoju gminy, podobnie jak ma to miejsce w przypadku Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004-2019, **organem tym jest Burmistrz Bornego Sulinowa**, który realizował będzie powyższe zadania za pośrednictwem **Zespołu ds. Rewitalizacji**. Zespół ten będzie **zarządzał całym procesem rewitalizacji w gminie**, tj. **wdrażaniem, monitorowaniem oraz przygotowaniem niezbędnych modyfikacji** dokumentu.

Członkowie Zespołu reprezentują różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej oraz posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie, co gwarantuje sprawne i kompleksowe zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, w szczególności **wdrażanie programu rewitalizacji**. Całość prac Zespołu koordynuje Koordynator ds. Rewitalizacji będący jednocześnie przewodniczącym zespołu.

Kluczowym elementem kompleksowego zarządzania procesem rewitalizacji w gminie jest także **system monitorowania** rewitalizacji. System monitorowania „Programu Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016 – 2026” przedstawia się następująco i dotyczy następujących płaszczyzn:

- a. monitorowania podstawowych parametrów programu na etapie przyjęcia oraz późniejszych jego aktualizacji (m.in. ludność, powierzchnia oraz przestrzenny obraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w programie wraz z podaniem szacowanych kosztów oraz przewidywanych rezultatów, ramy finansowe programu wraz z prognozowanym montażem finansowym),
- b. monitorowania stopnia realizacji celów określonych w programie (co najmniej raz na dwa lata),
- c. monitorowania skutków realizacji programu, poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji – wskaźniki stanu kryzysowego (co najmniej raz na dwa lata od momentu przyjęcia dokumentu do końca okresu obowiązywania),

- d. bieżącego monitorowania poziomu wdrażania programu - aktualizowana na bieżąco będzie lista przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego, wraz z podaniem poniesionych kosztów, montażu finansowego, a także ewentualnych rezultatów ich wdrożenia – efekty rzeczowe.

Monitorowanie ww. płaszczyzn, prowadzone przez Zespół ds. Rewitalizacji, sprowadzać się będzie m.in. do przygotowania w cyklach minimum dwuletnich sprawozdań/raportów z realizacji programu, służących ocenie jego aktualności, stopnia skuteczności i efektywności przyjętych działań rewitalizacyjnych.

W wyniku kompleksowego monitorowania rewitalizacji, zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz zgłaszanych potrzeb, może zaistnieć potrzeba modyfikacji zapisów programu rewitalizacji, w szczególności dotyczących projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Za przygotowanie niezbędnych **modyfikacji programu** odpowiedzialny jest Zespół ds. Rewitalizacji, który oceni zasadność oraz możliwość wprowadzenia korekt. W przypadku ich akceptacji przez Burmistrza Bornego Sulinowa, Zespół zastosuje procedurę wprowadzania zmian, tożsamą z procedurą przy tworzeniu programu, w szczególności uwzględniającą dojrzałe formy partycypacji społecznej oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

Spis fotografii, rycin, schematów i tabel

Fot. 1 ul. Chopina	38
Fot. 2 ul. Chopina	38
Fot. 3 ul. Chopina	38
Fot. 4 ul. Chopina	38
Fot. 5 ul. Kolejowa	38
Fot. 6 ul. Kolejowa	38
Fot. 7 ul. Kolejowa	38
Fot. 8 Al. Niepodległości	38
Fot. 9 ul. Kruczkowskiego.....	39
Fot. 10 ul. Kruczkowskiego.....	39
Fot. 11 ul. Mickiewicza.....	39
Fot. 12 ul. Mickiewicza.....	39
Fot. 13 ul. Rzemieśnicza.....	39
Fot. 14 ul. Rzemieśnicza.....	39
Fot. 15 ul. Rzemieśnicza.....	39
Fot. 16 ul. Wyszyńskiego.....	39
Fot. 17 ul. Wyszyńskiego.....	40
Fot. 18 ul. Sosnowa.....	40
Fot. 19 ul. Towarowa	40
Fot. 20 ul. Towarowa	40
Fot. 21 ul. Wodociągowa	40
Fot. 22 ul. Wodociągowa	40
Fot. 23 ul. Wodociągowa	40
Fot. 24 ul. Wodociągowa	40
Fot. 25 ul. Słowackiego	41
Fot. 26 ul. Słowackiego	41
Fot. 27 Juchowo.....	41
Fot. 28 Juchowo.....	41
Fot. 29 Juchowo.....	41
Fot. 30 Juchowo.....	41
Fot. 31 Juchowo.....	41
Fot. 32 Juchowo.....	41
Fot. 33 Łączno.....	42
Fot. 34 Łączno.....	42
Fot. 35 Uniemino	42
Fot. 36 Uniemino	42
Fot. 37 Uniemino	42
Fot. 38 Uniemino	42
Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA)	10
Rycina 2. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej	21
Rycina 3. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej	23
Rycina 4. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej	26
Rycina 5. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	28
Rycina 6. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej	30

Rycina 7. Wyznaczony obszar zdegradowany (OZ) w gminie Borne Sulinowo	33
Rycina 8. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Borne Sulinowo	36
Schemat 1 Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	47
Tabela 1. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)	9
Tabela 2. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych	16
Tabela 3. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz "wartości kryzysowych" wskaźników wybranych do analizy	18
Tabela 4. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych	20
Tabela 5. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych	22
Tabela 6. Dane dotyczące wartości referencyjnej oraz "wartości kryzysowej" wskaźnika wybranego do analizy.....	24
Tabela 7. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych	25
Tabela 8. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno - funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	27
Tabela 9. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych	29
Tabela 10. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach	31
Tabela 11. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ).....	32
Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)	35
Tabela 13. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w „Programie Rewitalizacji Gminy Borne Sulinowo na lata 2016-2026”	70